

Hemodynamiek bij sepsis

Aangrijpingspunten voor de behandeling

Hemodynamiek bij volwassenen en kinderen
Fysiologie, monitoring en klinische toepassingen

15 oktober 2010

VROEGER

Infectie

Dood

Infectie

Cytokines

Dood

Infectie

Cytokines

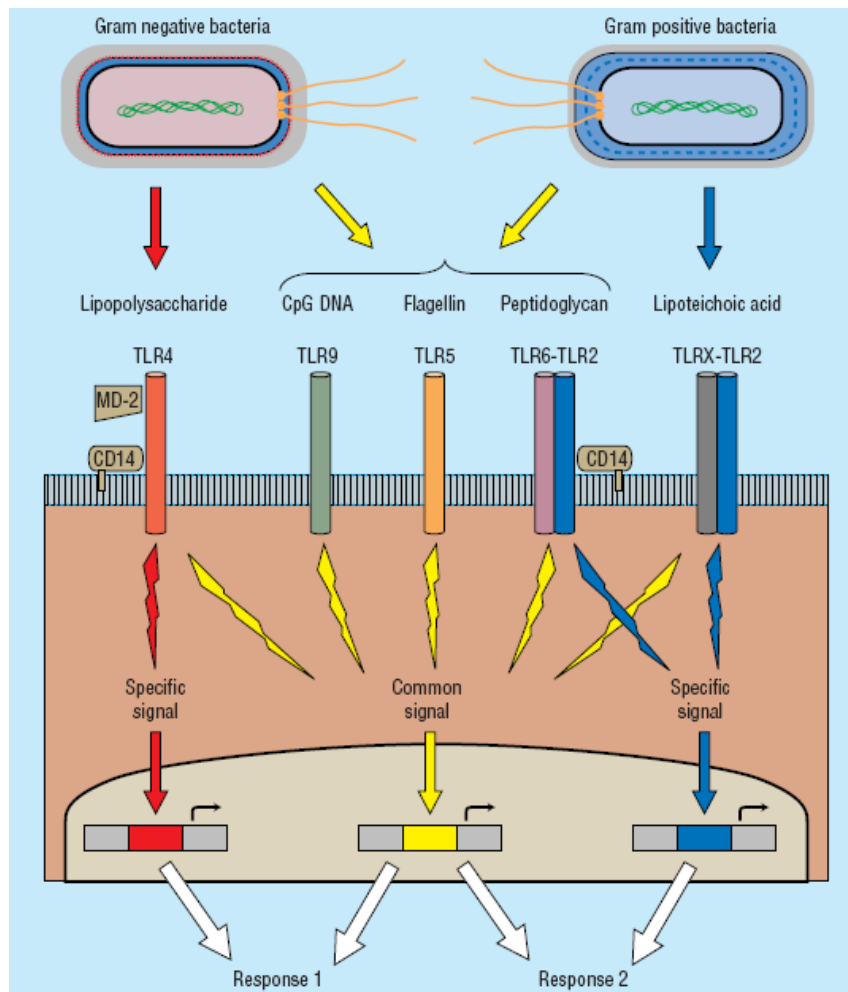
iNOS activatie

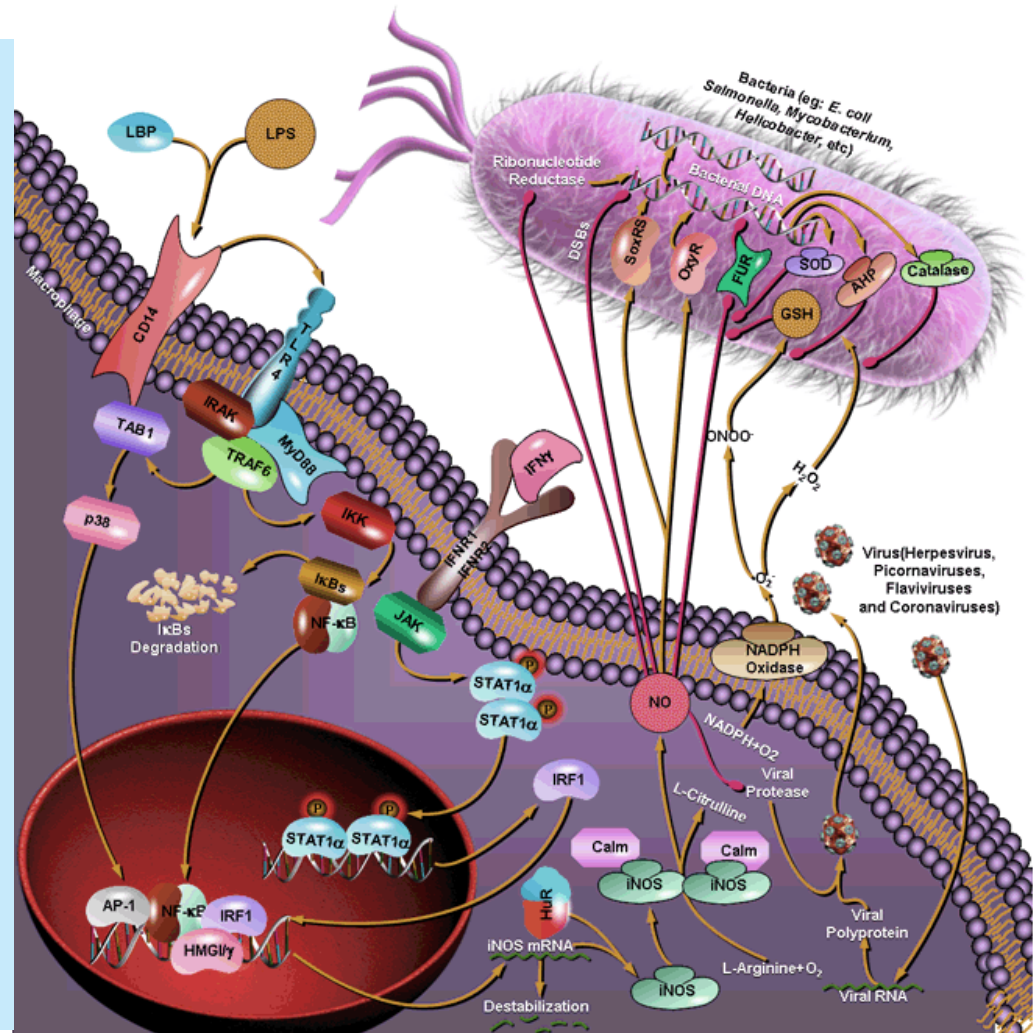
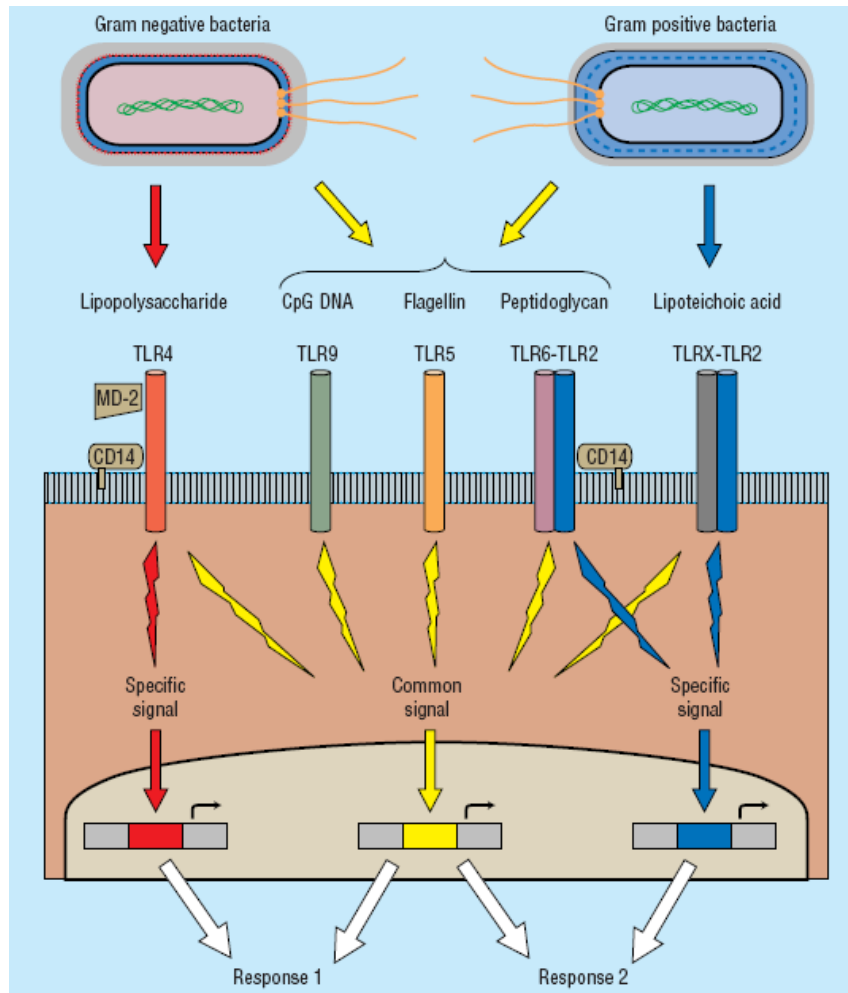
Dood

Toen...

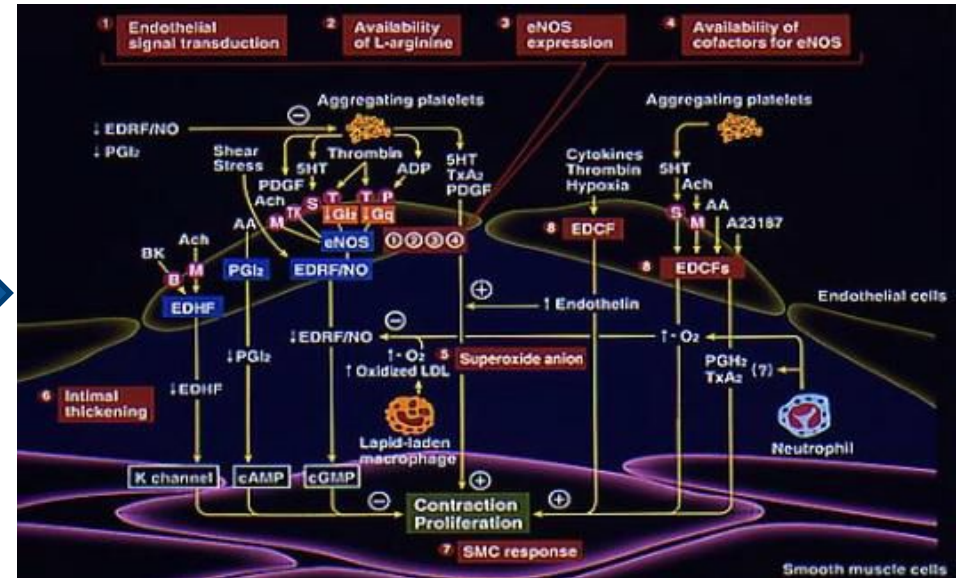
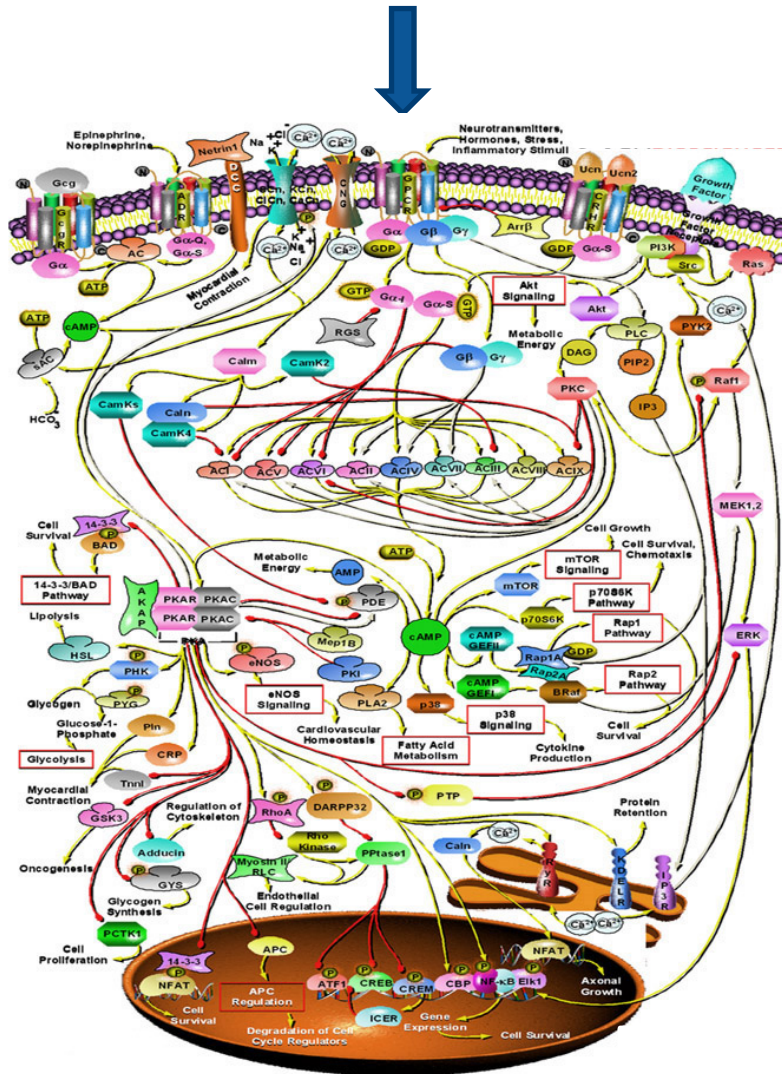

Toen...

NU:

Infectie

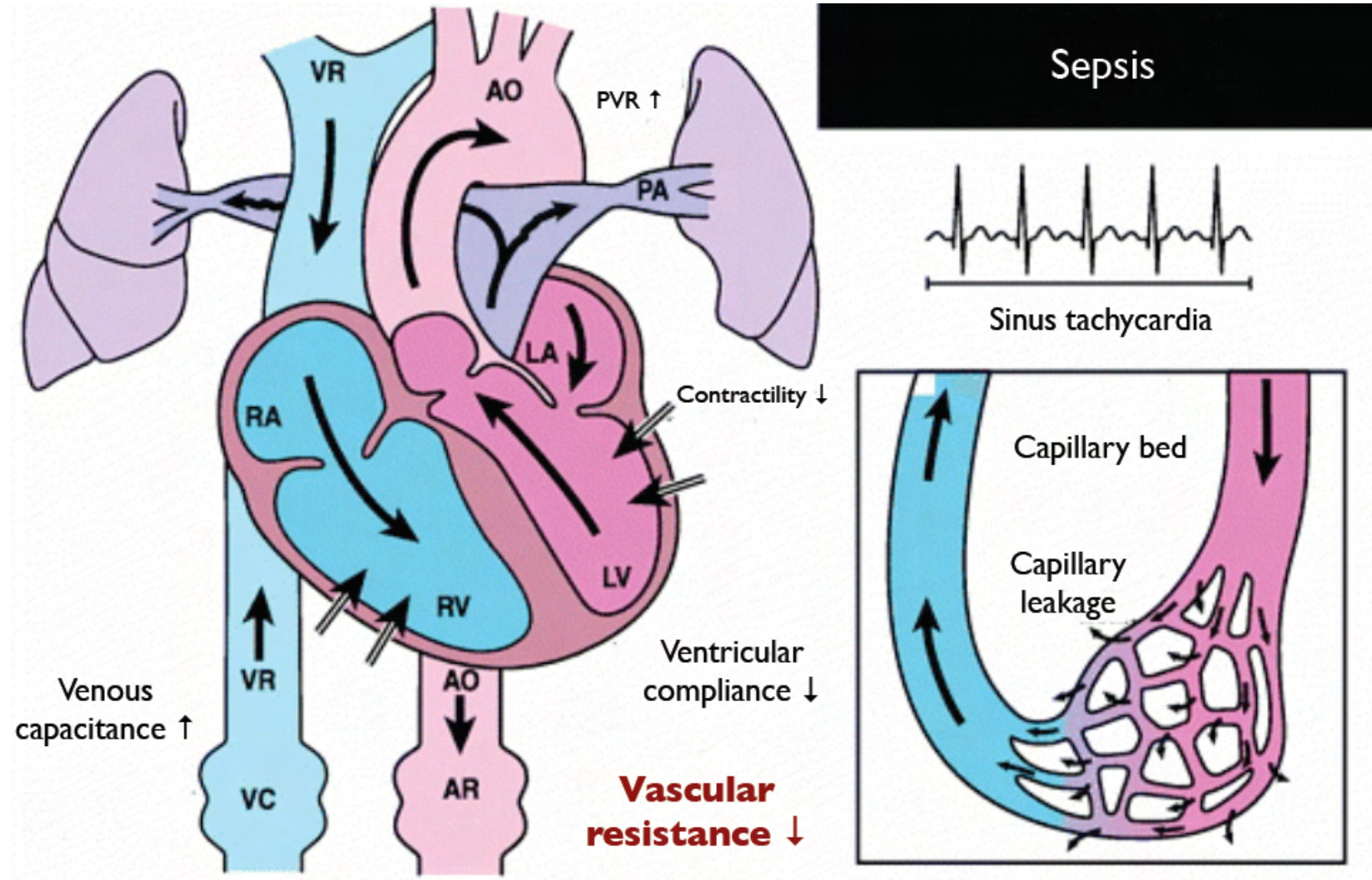

Dood

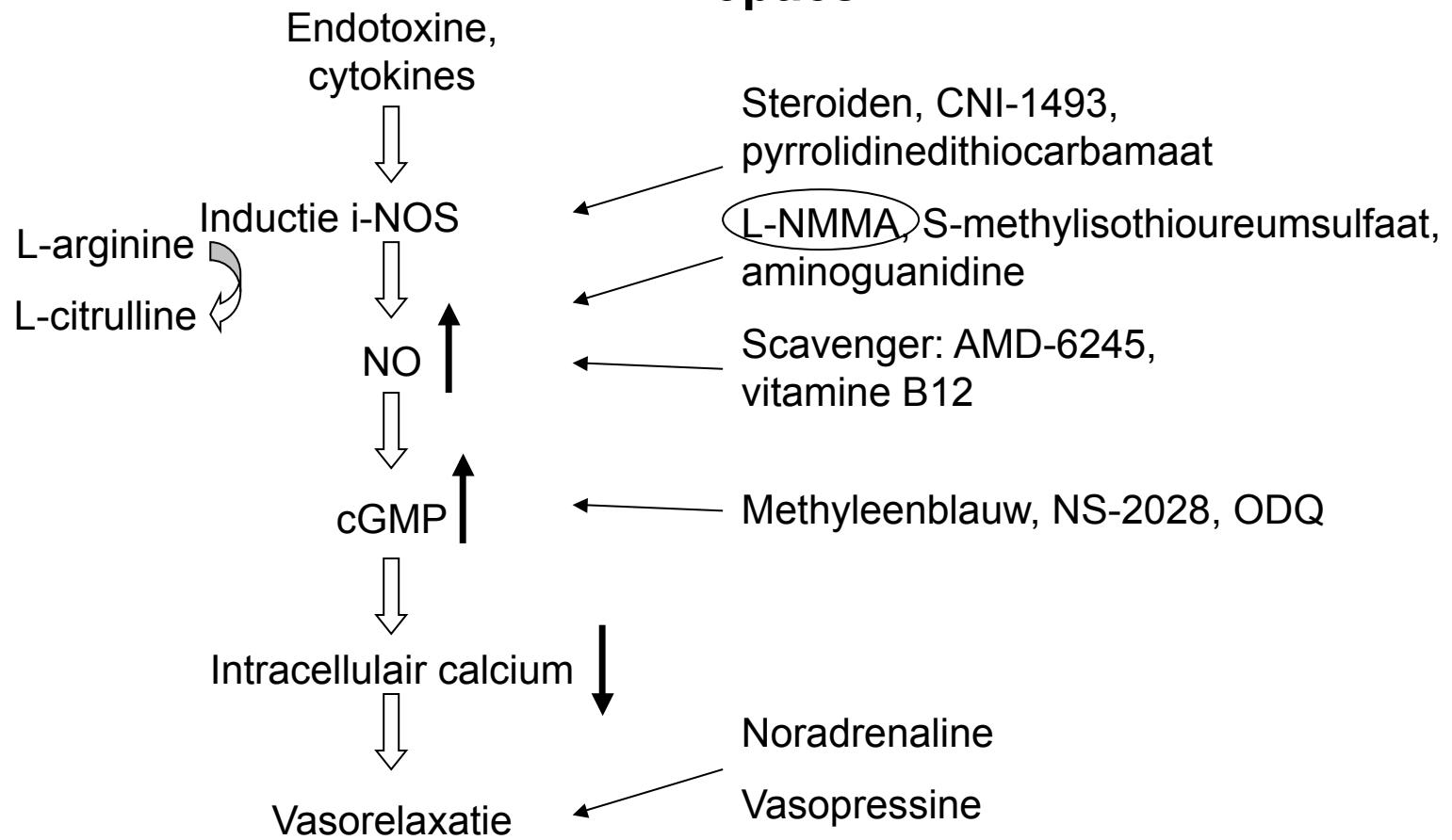

Waarom is de septische patiënt in shock?

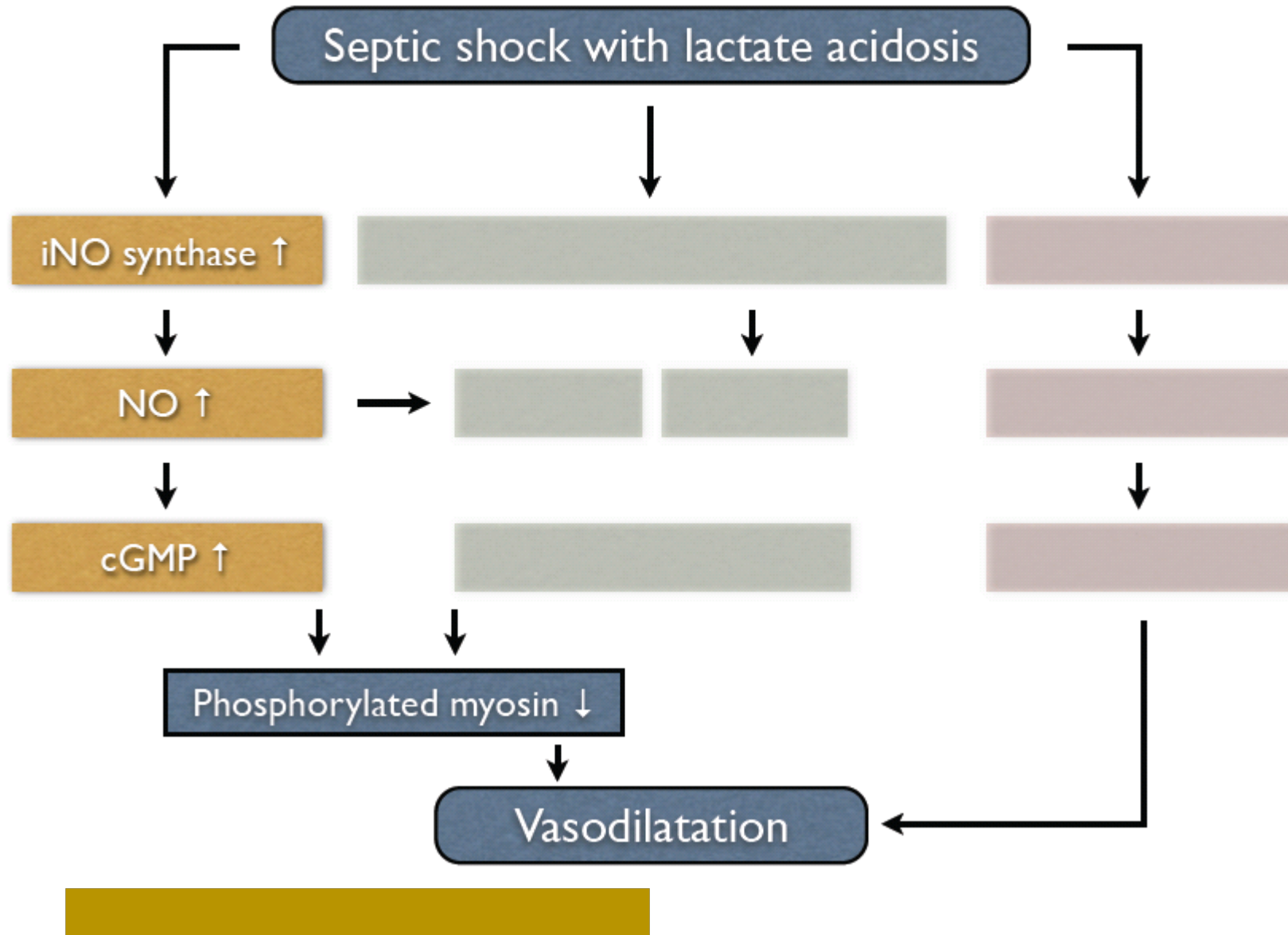

Mechanisme

Therapeutische opties

Sepsis en vasodilatatie

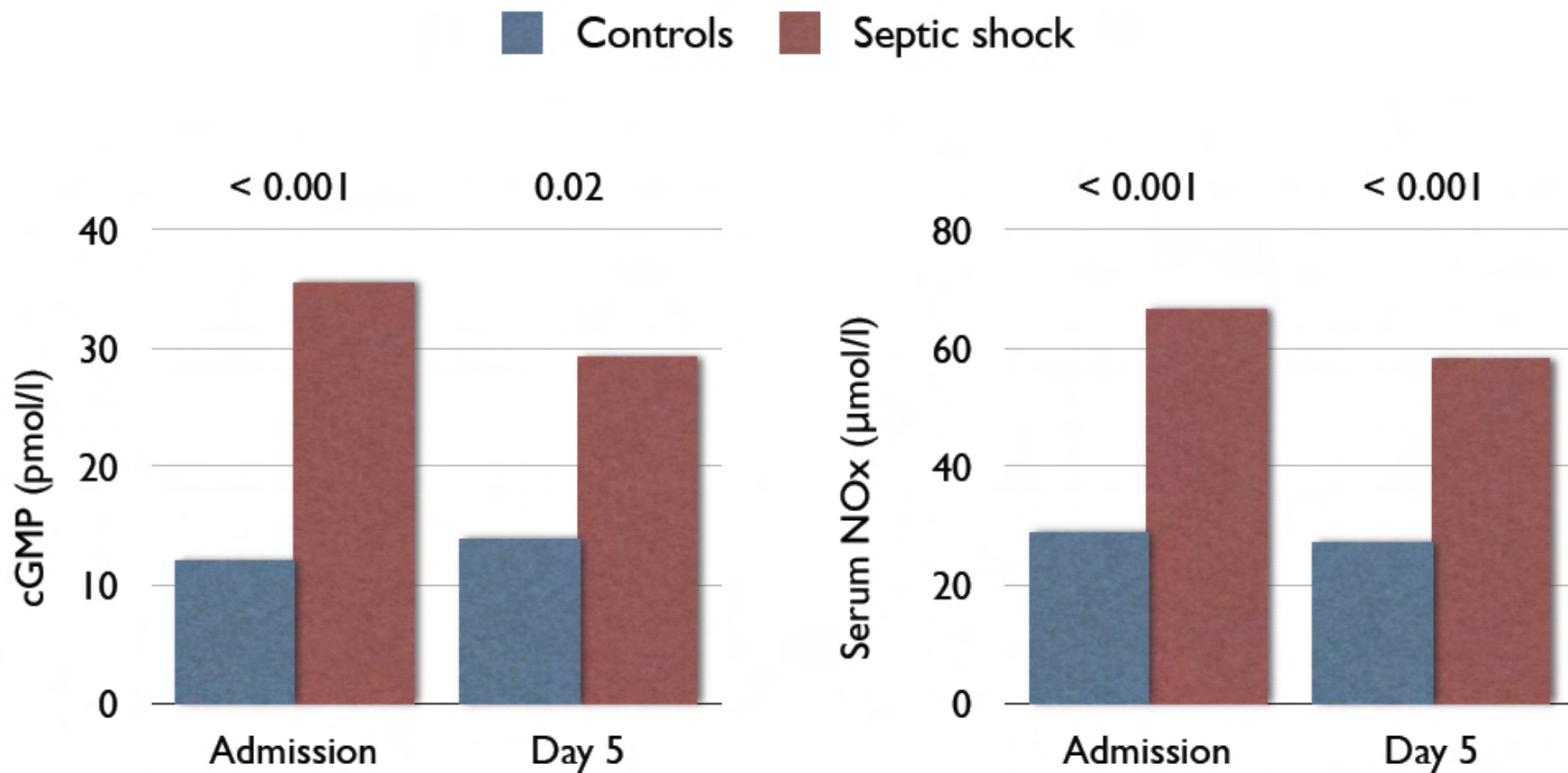
Nitric Oxide

- Circa 500 miljoen jaar oud
- Halfwaardetijd 7 seconden
- 1980: Furchgott en Zawadski: Endotheelafhankelijke vaatverwijding.
- 1987: Mediator: Nitric Oxide
- 1998: Nobelprijs

Nitric Oxide

<i>Synthase</i>	<i>Synoniemen</i>	<i>Expressie</i>	<i>Organen</i>	<i>Mechanisme</i>
'Constitutive' NO-synthase	cNOS, eNOS, ecNOS, type III NOS	Continu	Endotheel en endocard	$[Ca^{2+}]_i$ - afhankelijk
'Inducible' NO-synthase	iNOS, type II NOS	Bij inflammatie	Vrijwel alle organen	$[Ca^{2+}]_i$ - onafhankelijk

Serum Nox en cGMP bij septische patienten

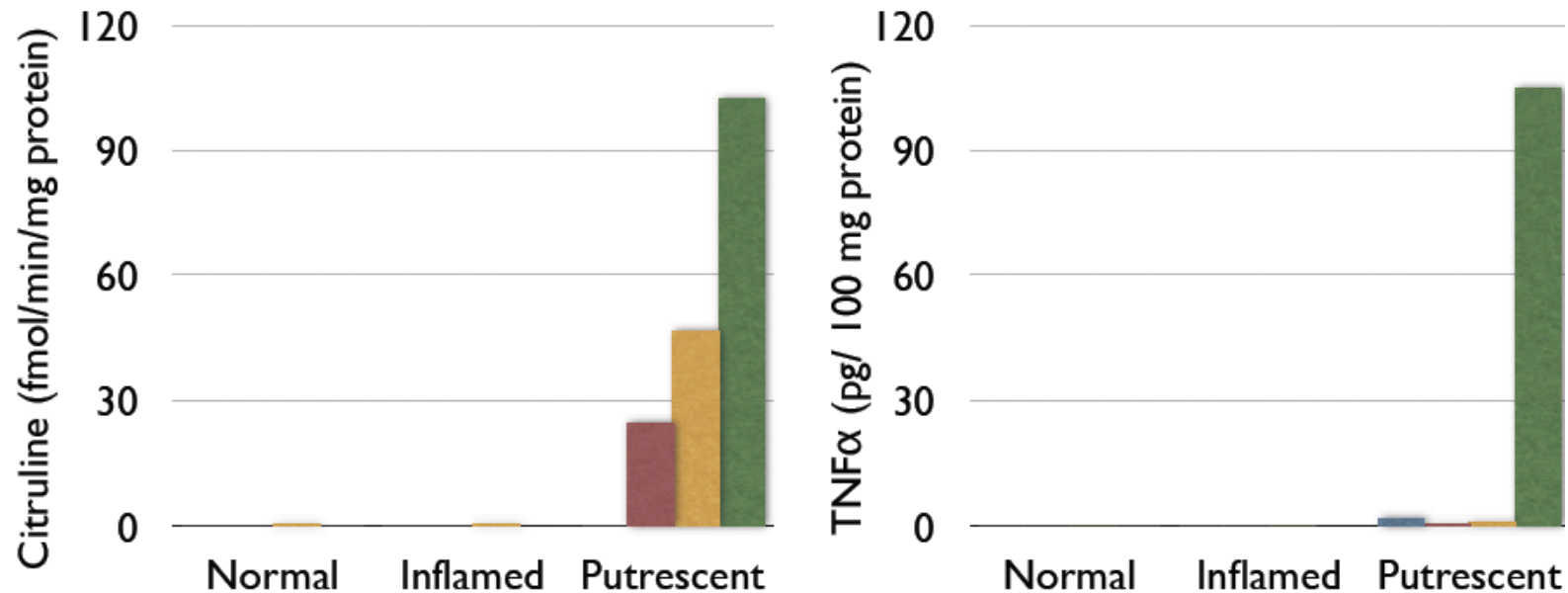

Mackenzie IM. Anaesthesia 2001;56:326-330

iNOS-activiteit is geocompartmentaliseerd

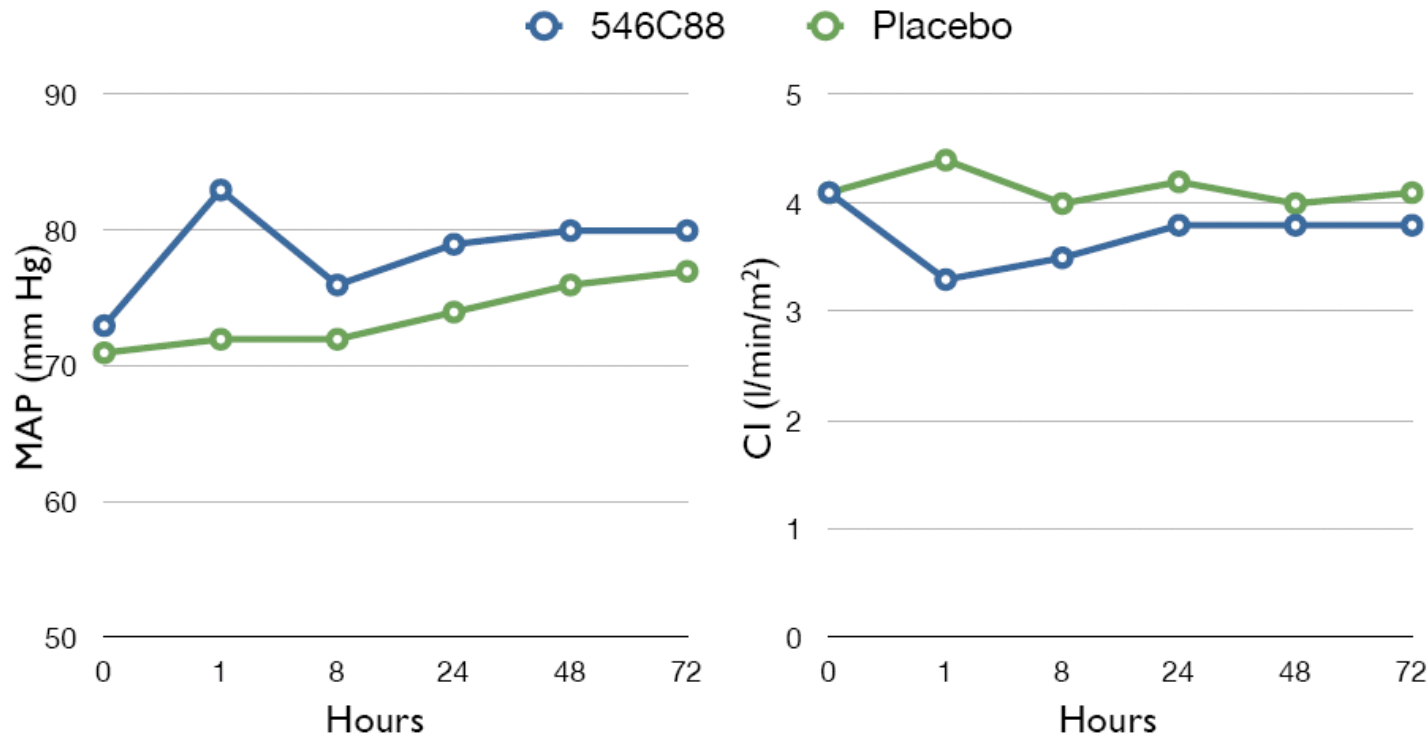
■ Skin ■ Muscle ■ Fat ■ Artery

N = 13, gas gangrene

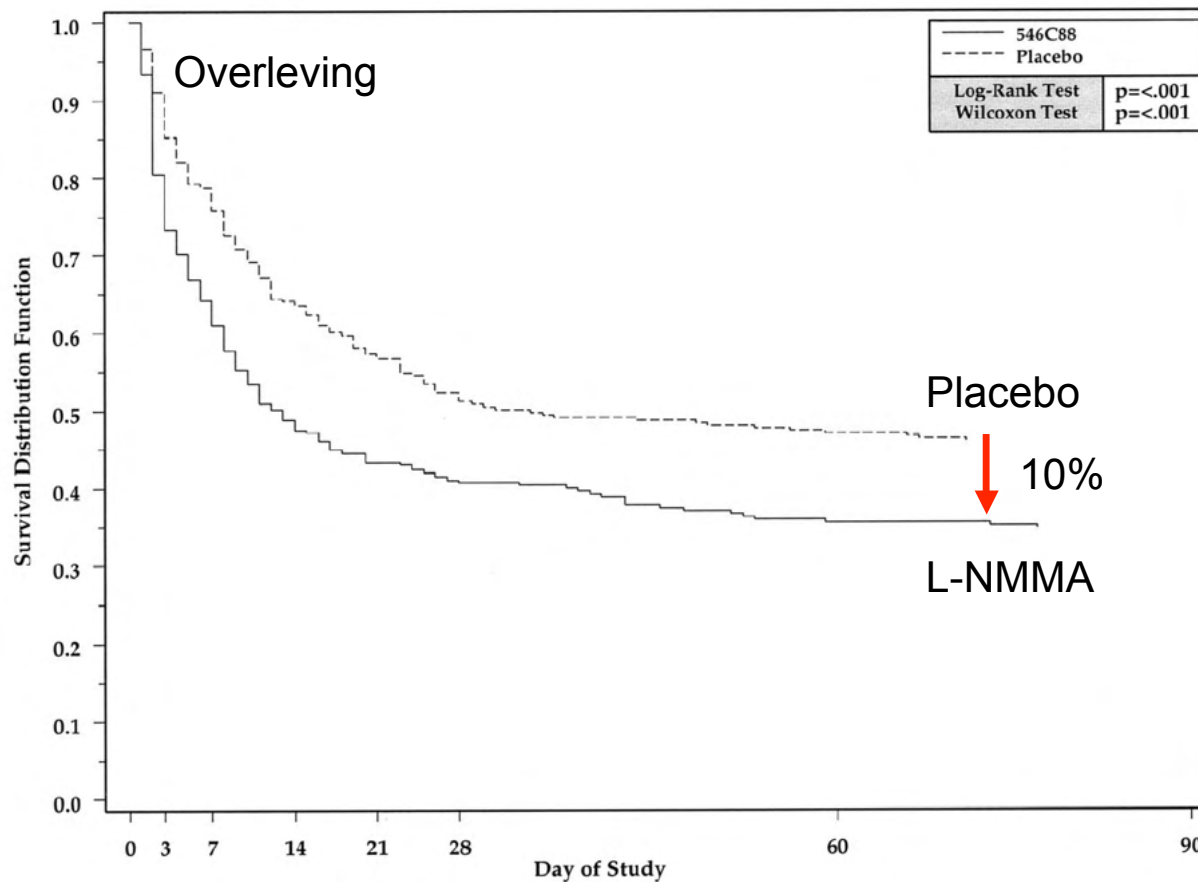
Niet-selectieve NO-synthase remming verhoogd de MAP

N = 312, septic shock

Multiple-center, randomized, placebo-controlled, double-blind study of the nitric oxide synthase inhibitor 546C88: Effect on survival in patients with septic shock*

Angel López; Jose Angel Lorente; Jay Steingrub; Jan Bakker; Angela McLuckie; Sheila Willatts; Michael Brockway; Antonio Anzueto; Laurent Holzapel; Desmond Breen; Michael S. Silverman; Jukka Takala; Jill Donaldson; Carl Arneson; Geraldine Grove; Steven Grossman; Robert Grover

N=800 patiënten

Number needed to harm: 10

CCM 2004; 32: 21-30

NO-remming

“down the drain”

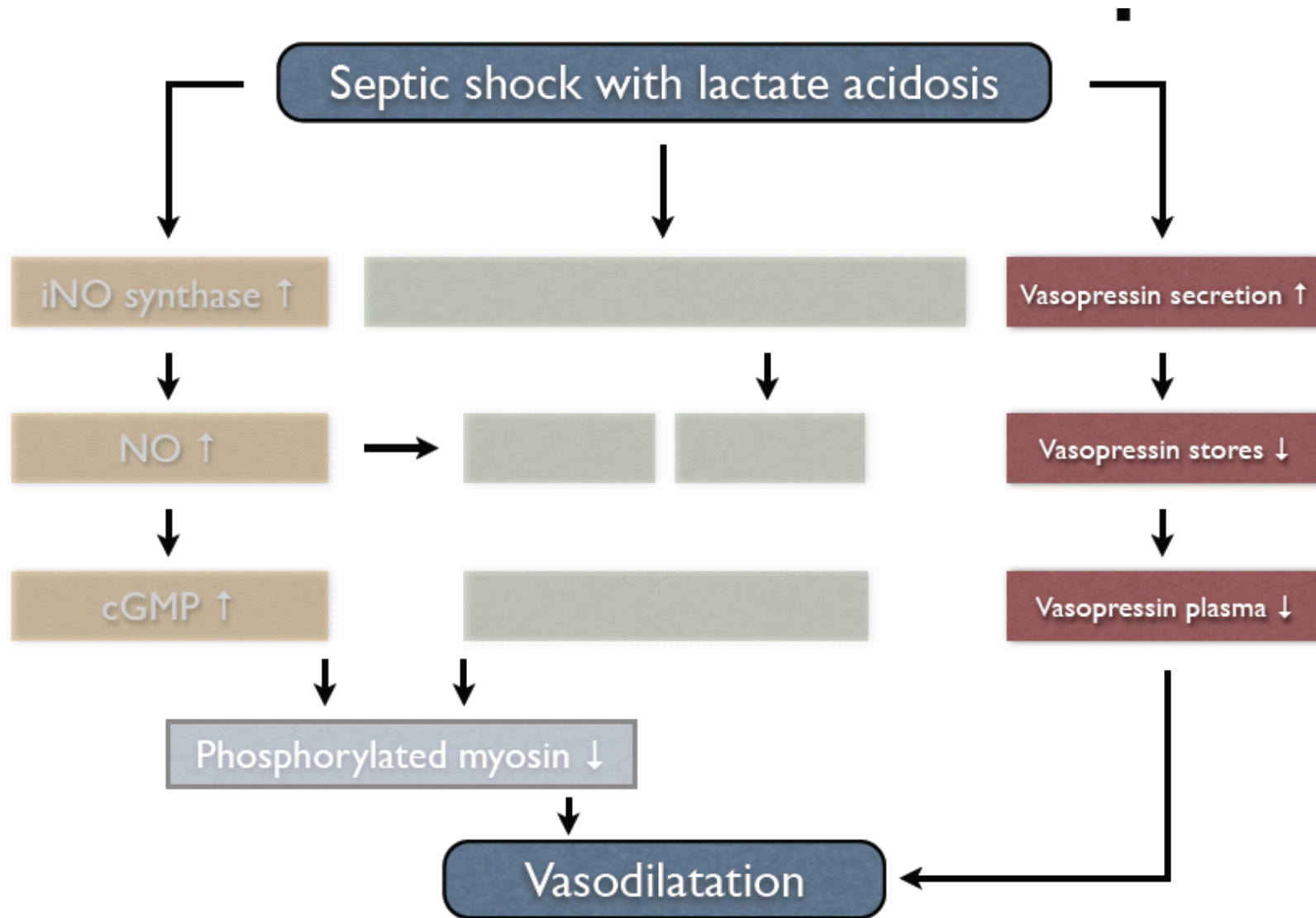
Is er nog hoop voor Nitric Oxide remming?

- Selectieve iNOS remmers in aantocht.
- Dierexperimenteel:
  - vasopressor-effect vergelijkbaar met noradrenaline.
  - verbetering eindorgaanfunctie en mortaliteit ten opzichte van niet-selectieve NO-remmers.

Sepsis en vasodilatatie

Vasopressine

- Ongeveer 700 miljoen jaar oud
(Adv Exp Med Biol 1995; 395: 615-627)
- 1895: Vasopressor effect van hypofyse-extract
(J Physiol (Lond) 1895; 18: 277-279)
- 2000: Rol voor vasopressine tijdens vasodilatoire shock?

Osmoloriteit
 Volumestatus
 Angiotensine II

Hypothalamus

Hypofyse

Vasopressine

Nieren
 1-7 pmol/l

V₂ receptoren

Waterretentie

Vasculair
 10-200 pmol/l

Oxytocinereceptoren

Nitric oxide

Vasodilatatie

Cardiaal, pulmonaal,
 renaal, cerebraal

V₁ receptoren

K_{atp} kanalen

Vasoconstrictie

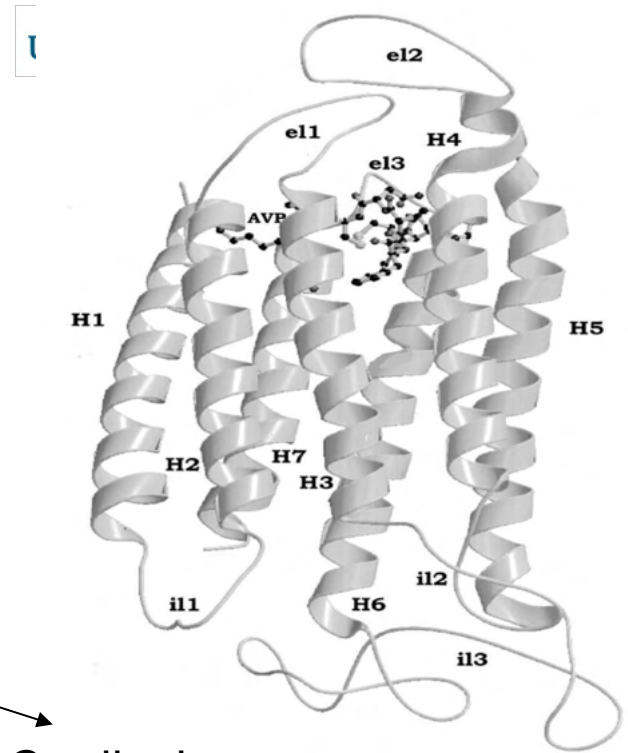
Splanchnicus

Cardiaal

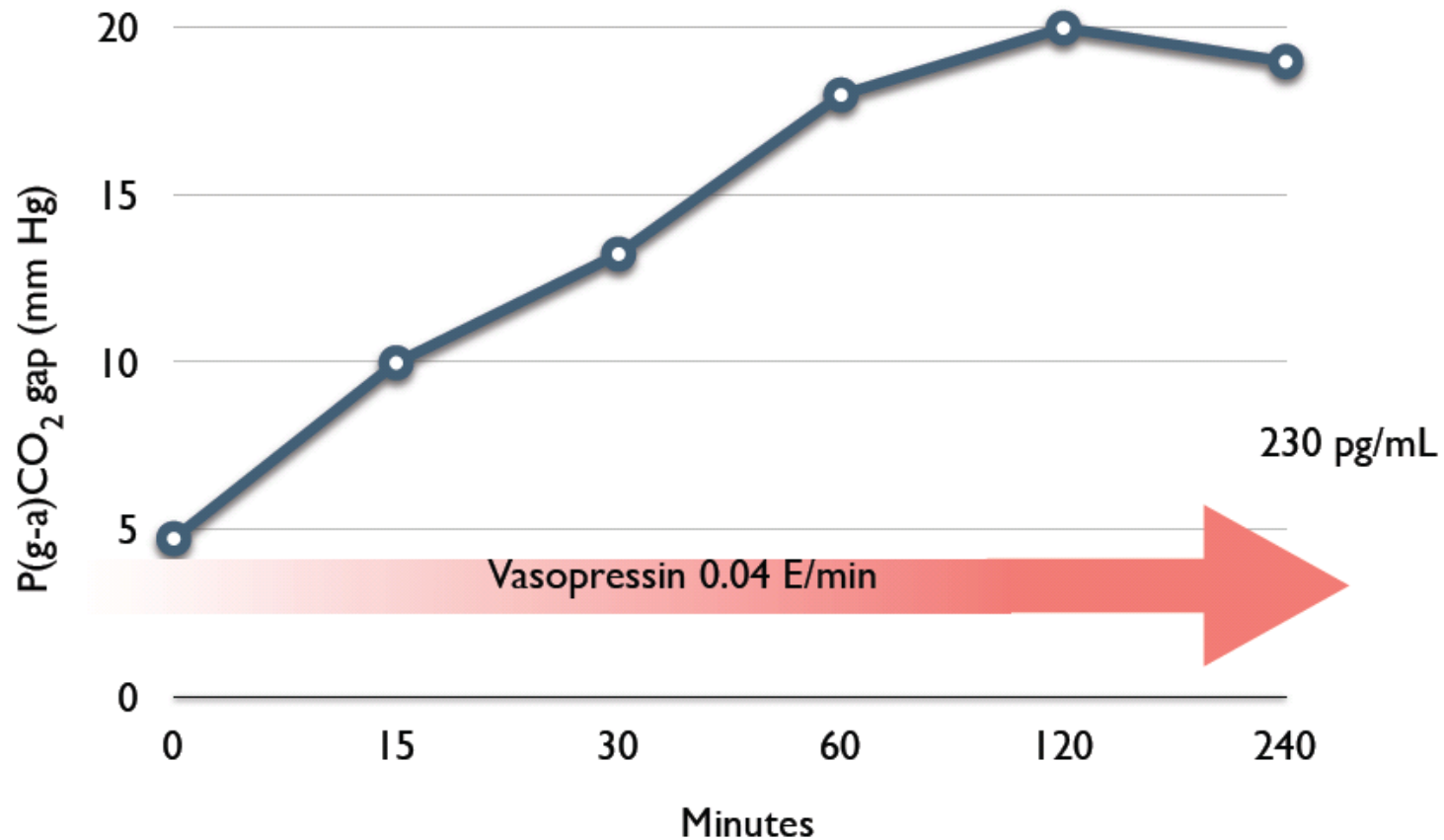
V₁- en oxytocine receptoren

Positief → negatief inotroop

'Positief inotroop'

Vasopressine en de darm

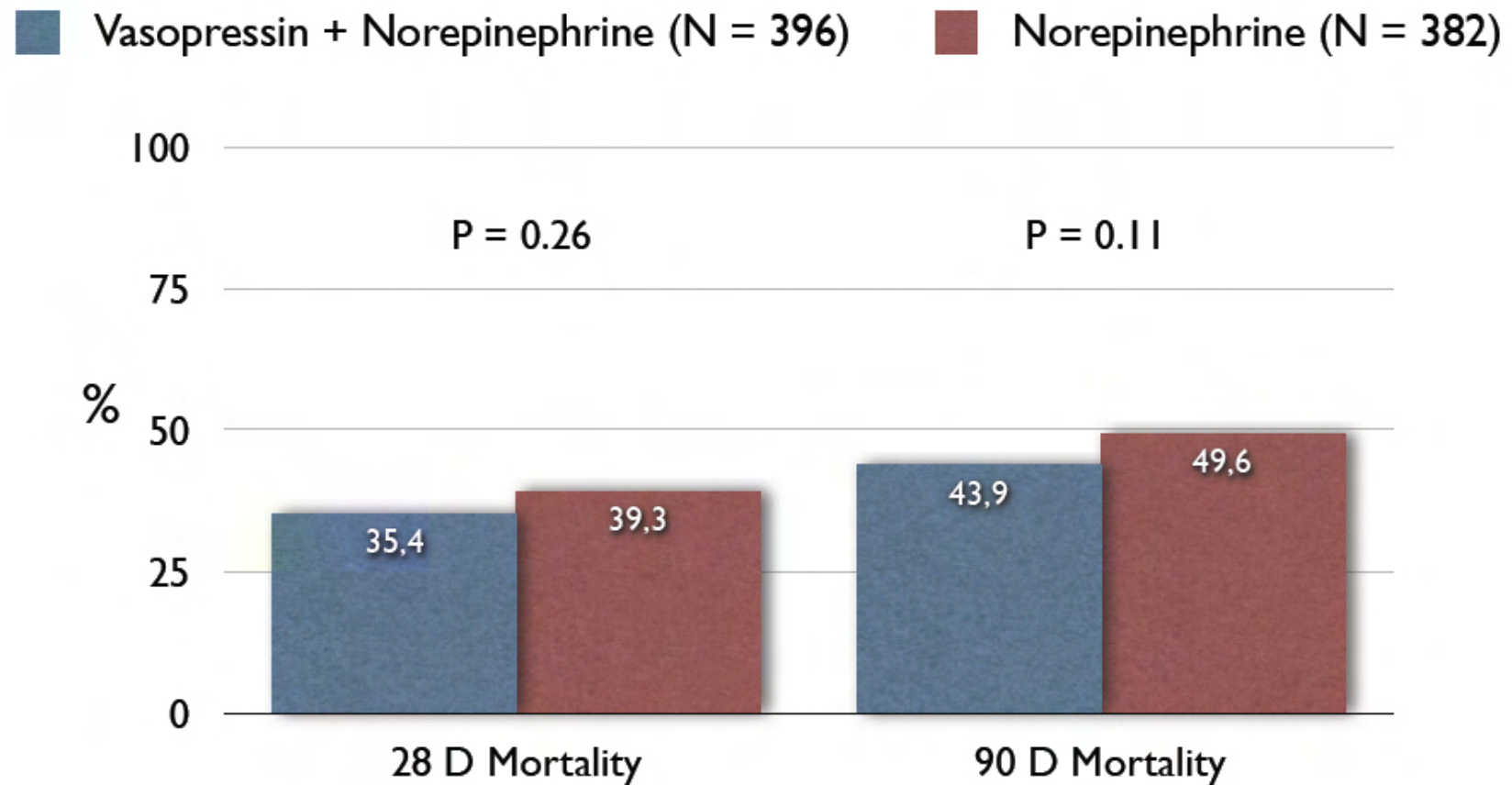

VASST trial

- Multicenter (27), RC, DB, trial
- Patiënten > 16 jaar met septische shock
- Vasopressine + noradrenaline versus noradrenaline
- Vasopressine dosering: 0.01-0.03 U/min
- Prospectief: milde shock vs ernstige shock
(nor > 15 $\mu\text{g}/\text{min}$ $\approx$ 0.2 $\mu\text{g}/\text{kg}/\text{min}$)
- Target MAP: 65-75 mmHg

VASST trial

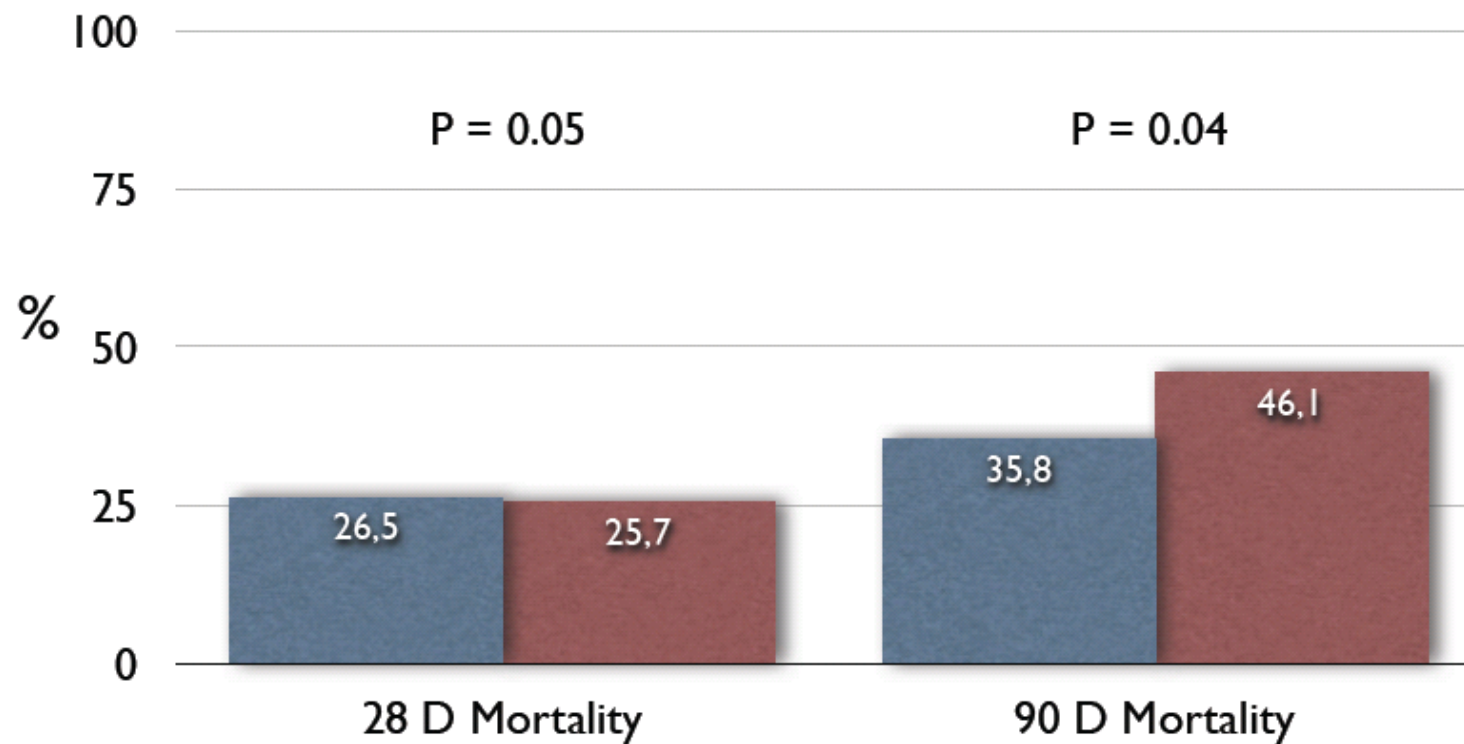

VASST trial

- Geen verschil in orgaandysfunctie
- Geen verschil in bijwerkingen
- Onverwacht: klein (significant) overlevings voordeel bij patiënten met milde shock

VASST trial

■ Vasopressin + Norepinephrine (N = 196)   ■ Norepinephrine (N = 182)

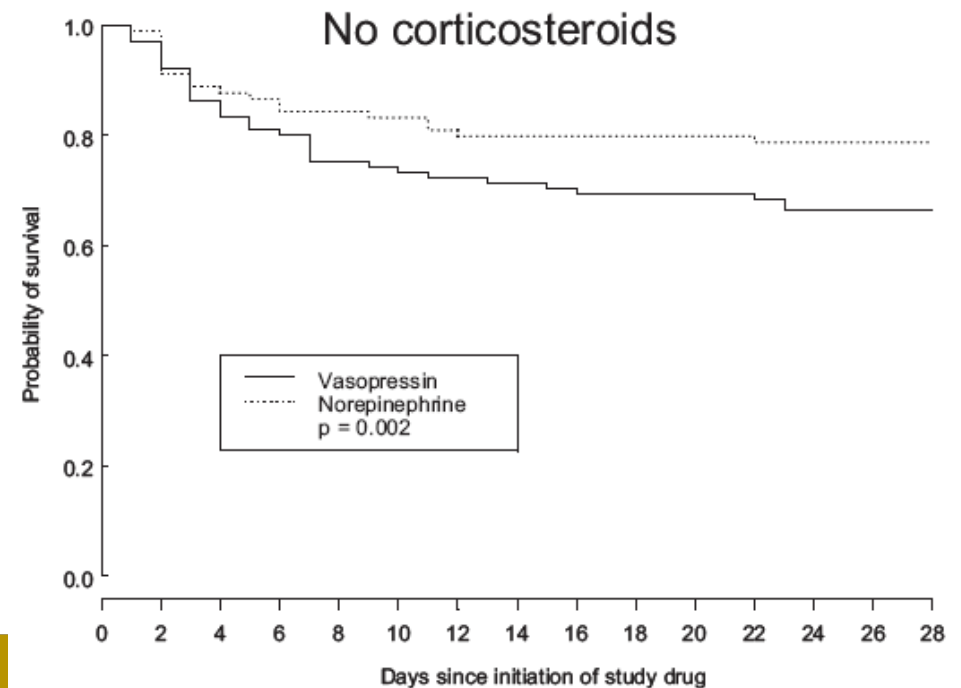
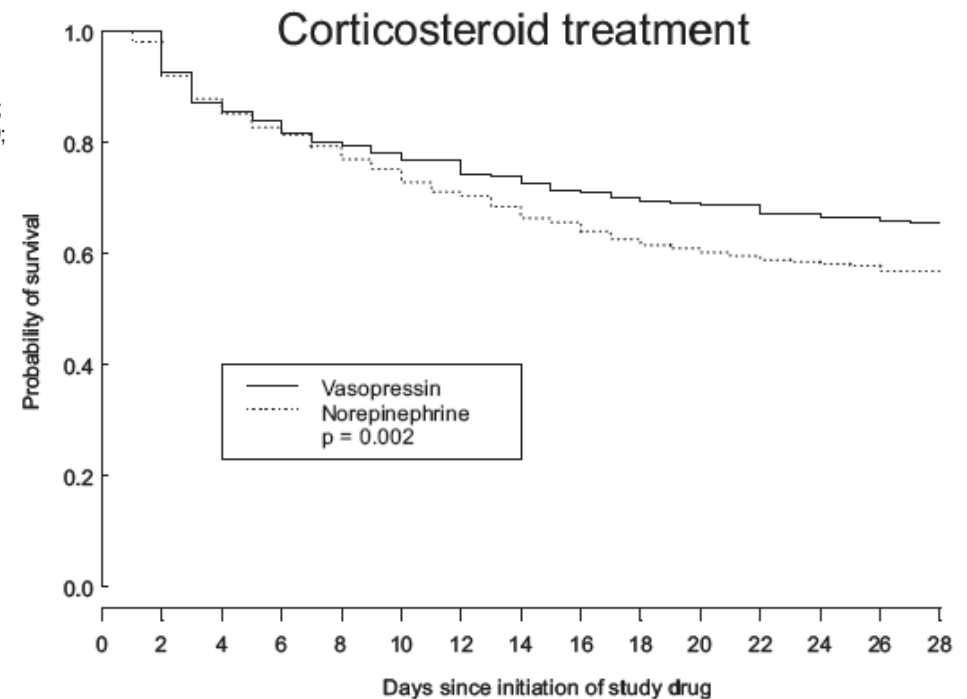
Interaction of vasopressin infusion, corticosteroid treatment, and mortality of septic shock*

James A. Russell, MD; Keith R. Walley, MD; Anthony C. Gordon, MB, BS, MD; D. James Cooper, BM, BS, MD; Paul C. Hébert, MD; Joel Singer, PhD, MD; Cheryl L. Holmes, MD; Sangeeta Mehta, MD; John T. Granton, MD; Michelle M. Storms, BScN; Deborah J. Cook, MD; Jeffrey J. Presneill, MB BS, PhD; Dieter Ayers for the Vasopressin and Septic Shock Trial (VASST) Investigators

Het wordt nog ingewikkelder...

CONCLUSIONS

In conclusion, the combination of low-dose vasopressin and corticosteroids—compared with norepinephrine plus corticosteroids—was associated with a lower mortality in patients who had septic shock.

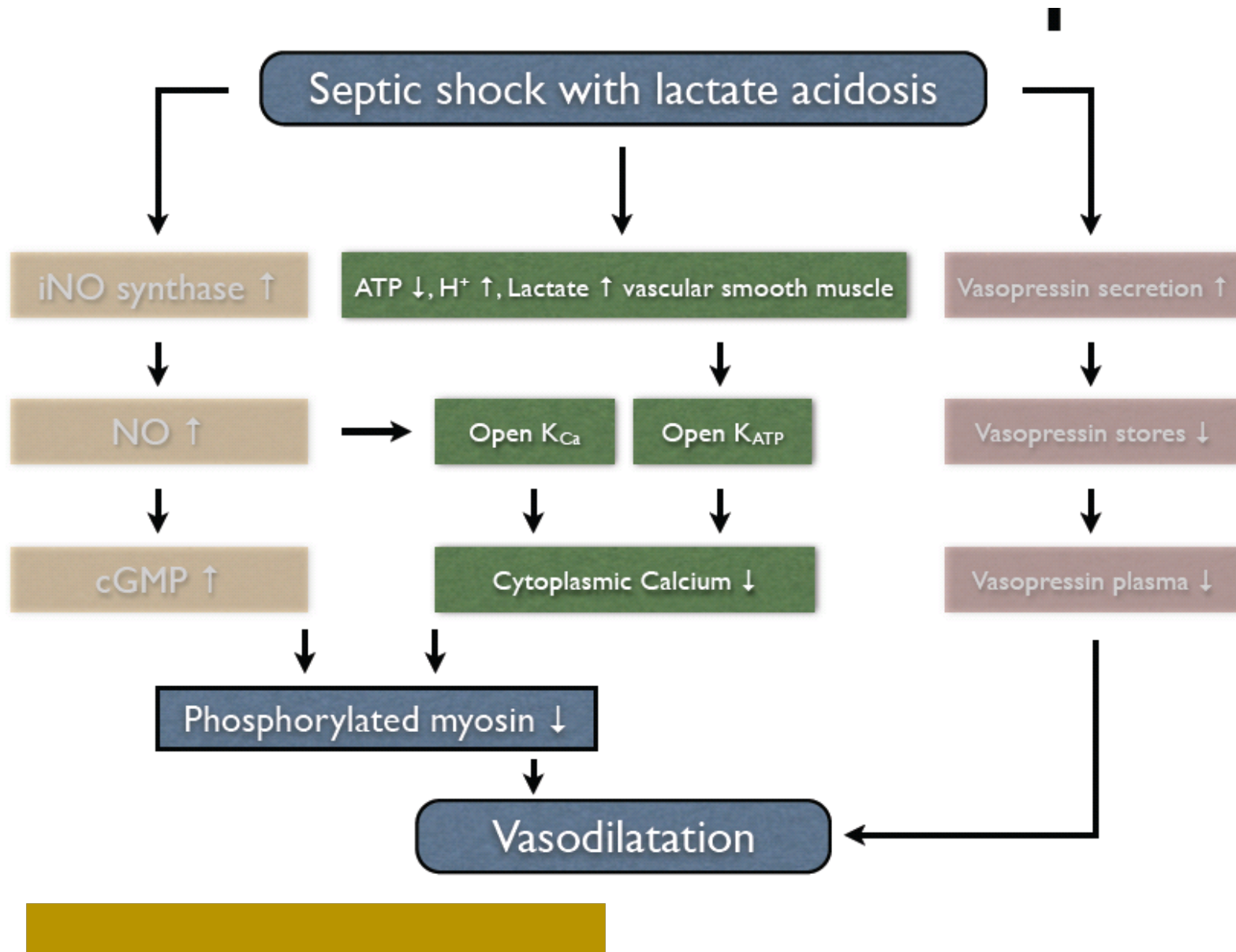

Vasopressine

“down the drain?”

Sepsis en vasodilatatie

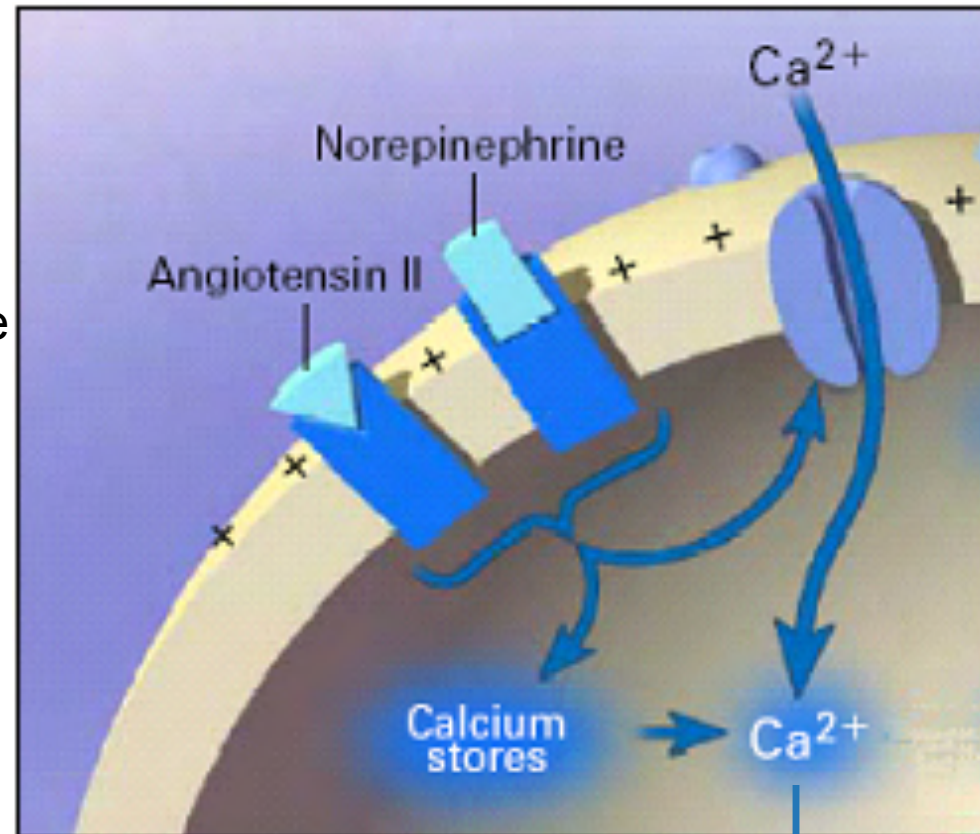

Gladde spiercel in de vaatwand

Noradrenaline werking:

$[Ca^{2+}]_i$ stijging geeft vasoconstrictie

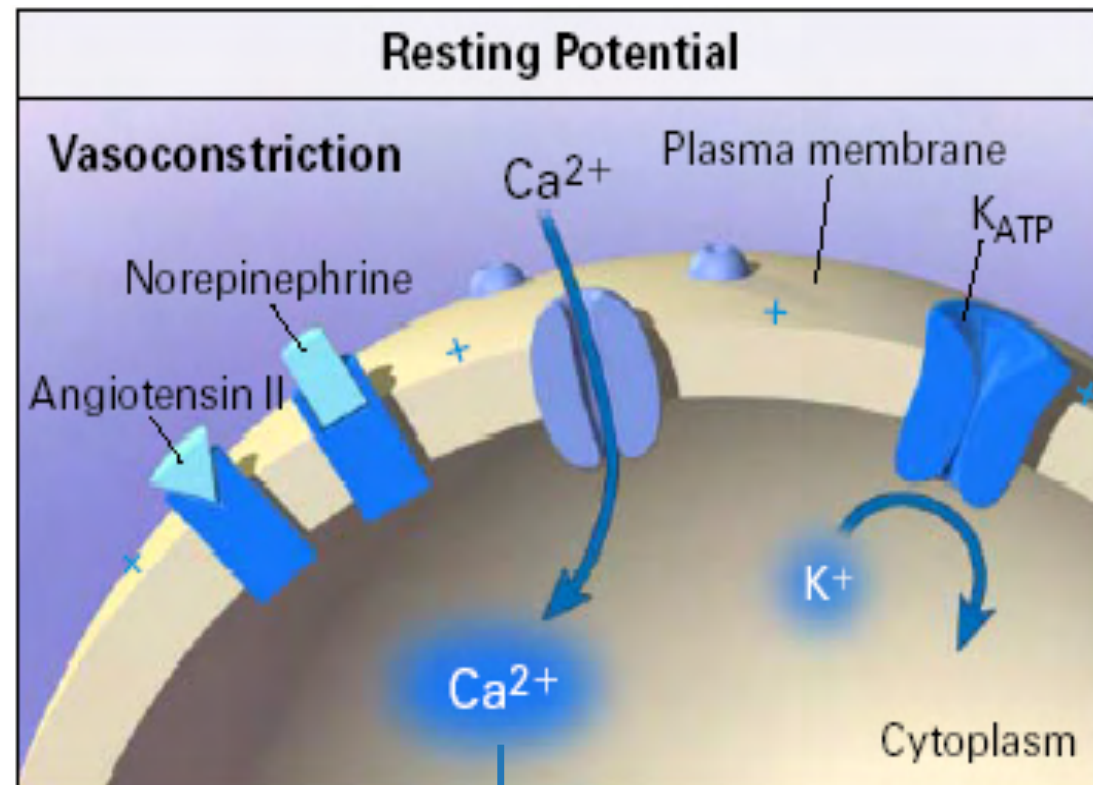
Vasoconstrictie

Normale Situatie:

K⁺ kanalen gesloten

Ca²⁺ kanaal open

Noradrenaline gevoelig

Vasoconstrictie

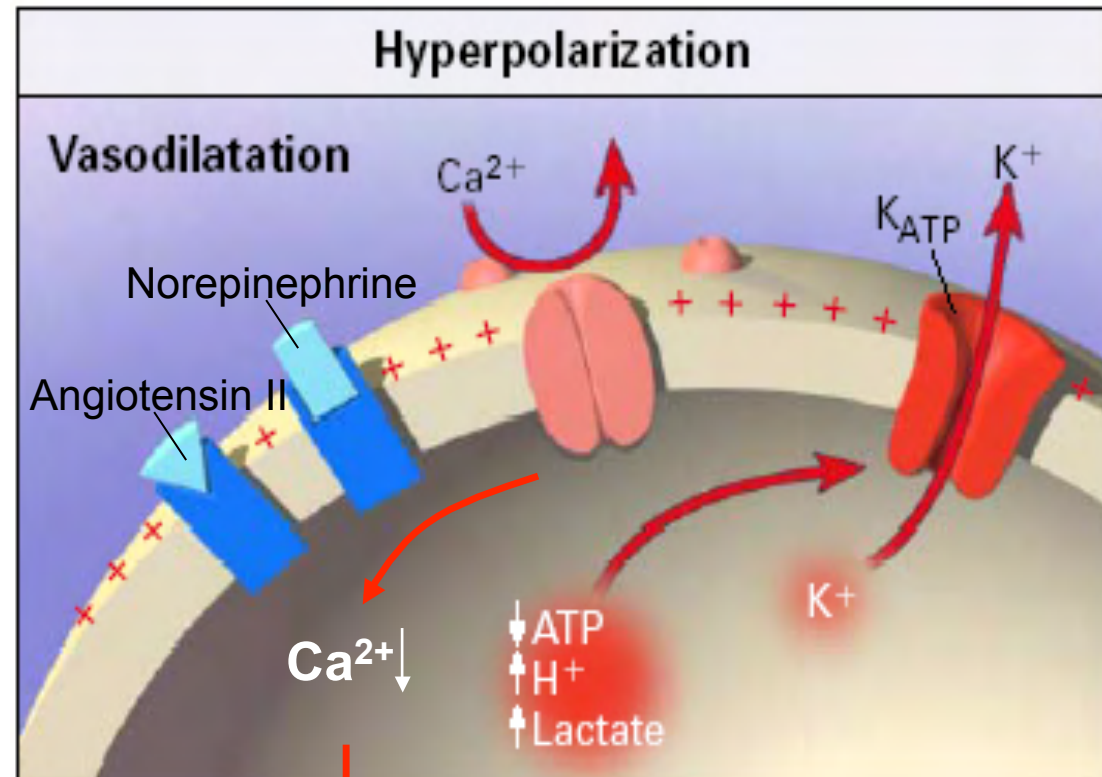
Tijdens sepsis:

K⁺ kanalen geopend

↓
Hyperpolarisatie

↓
Ca²⁺ kanaal dicht

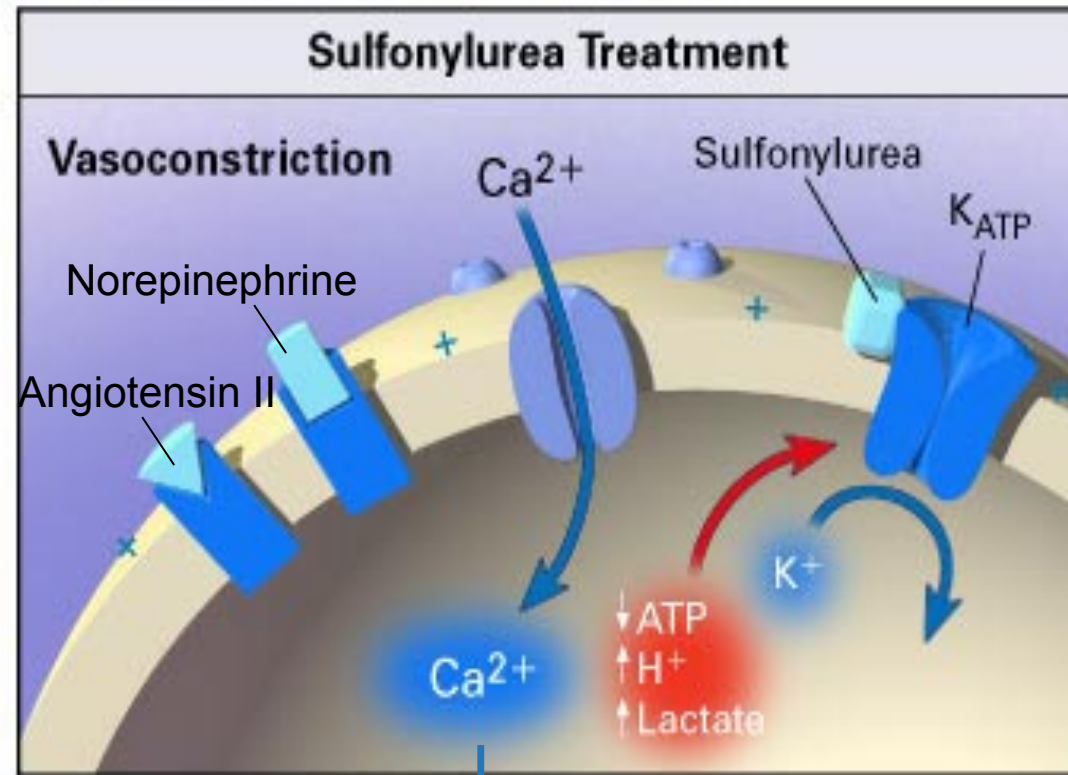
↓
Noradrenaline ongevoelig

↓
Vasodilatatie

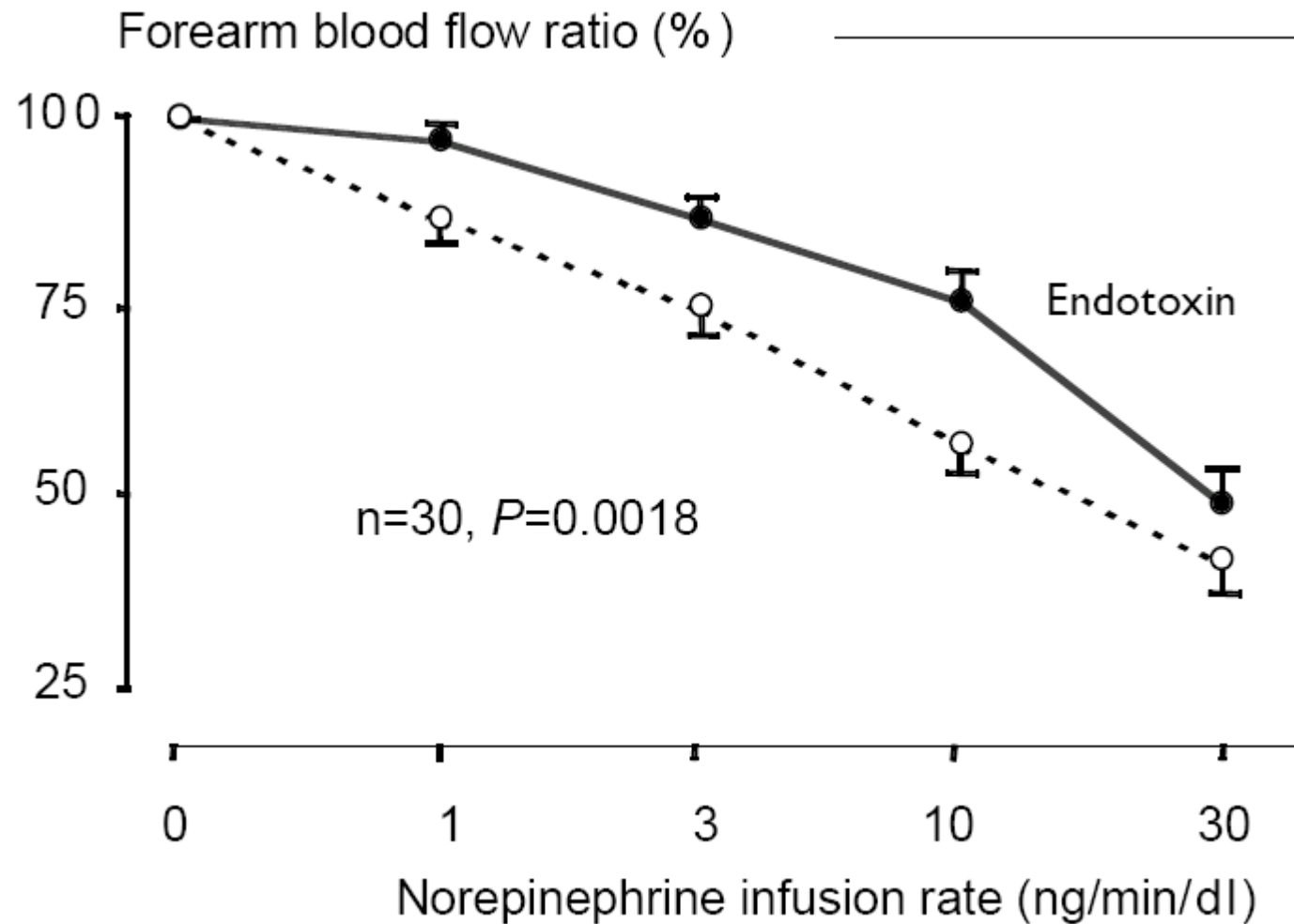

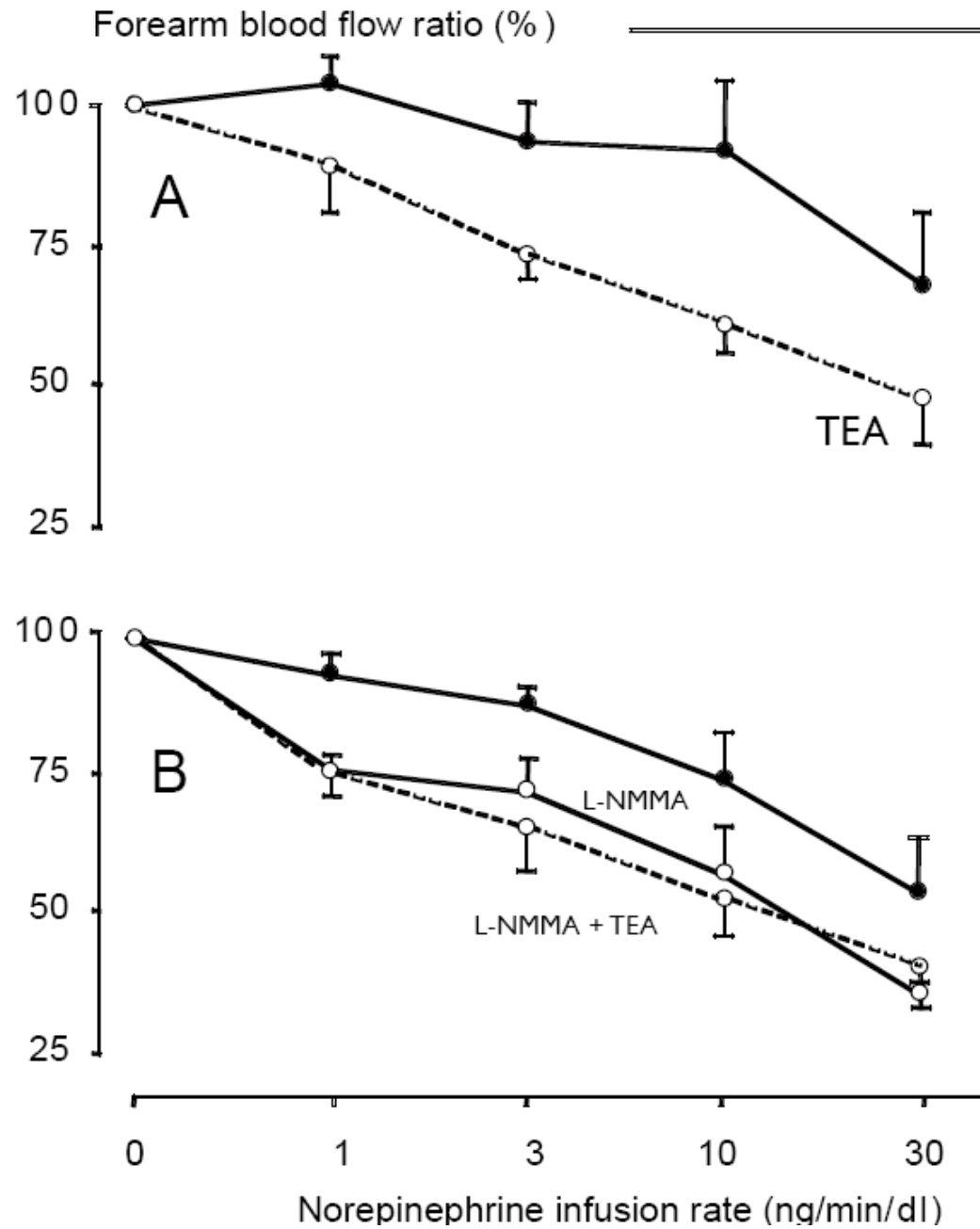
Sepsis met kaliumkanaalblokkade

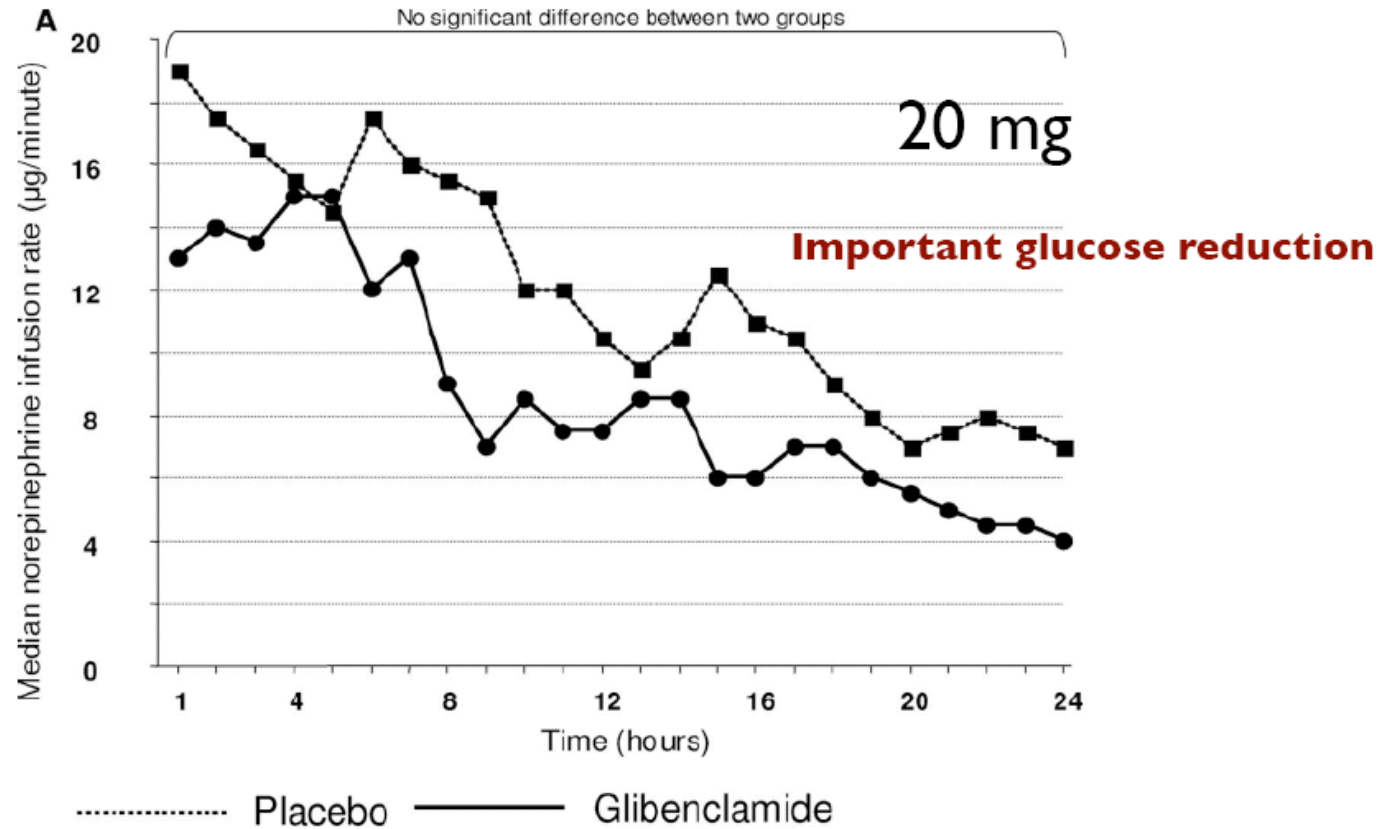
Toch Vasoconstrictie!

Glibenclamide bij de septische patiënt

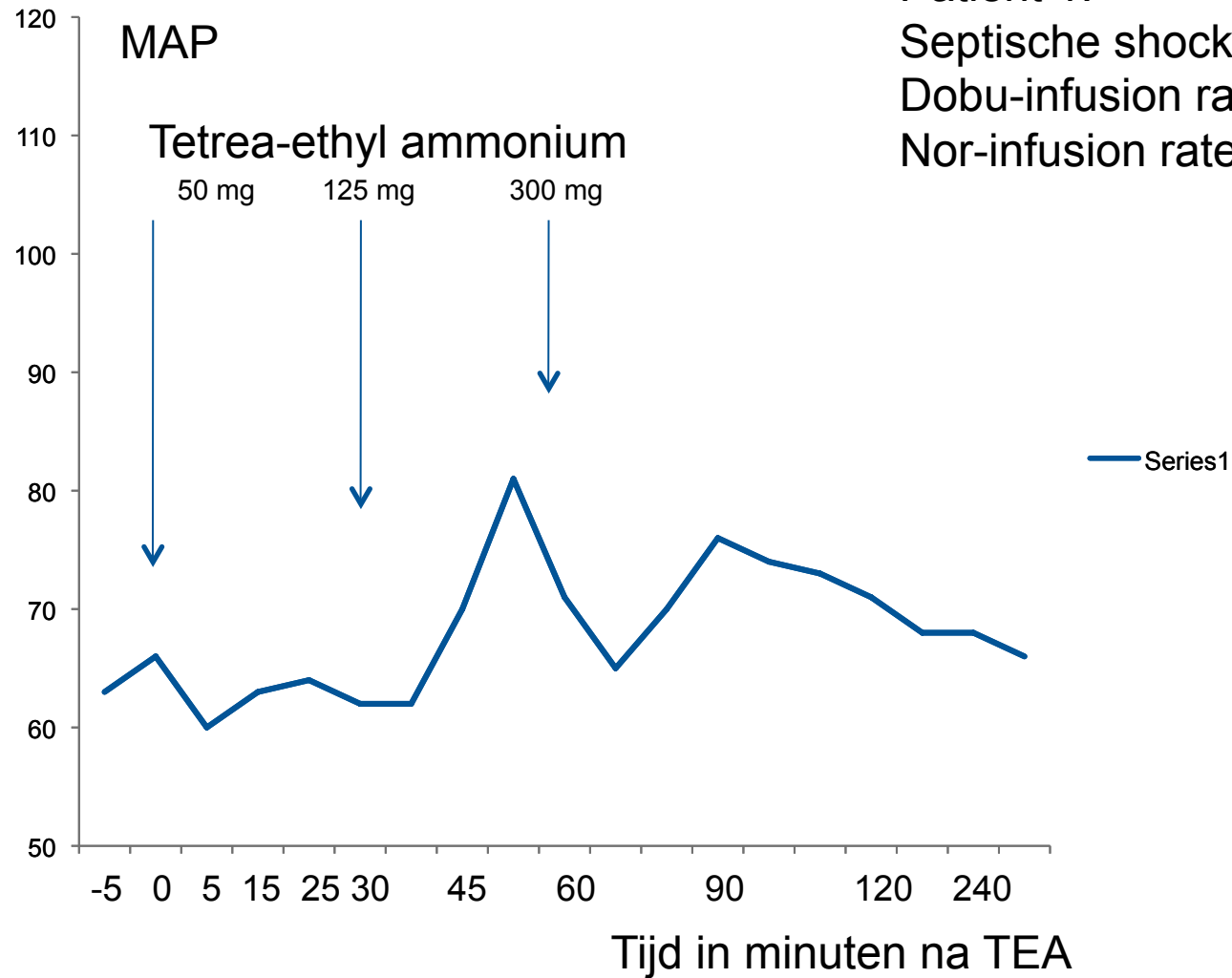

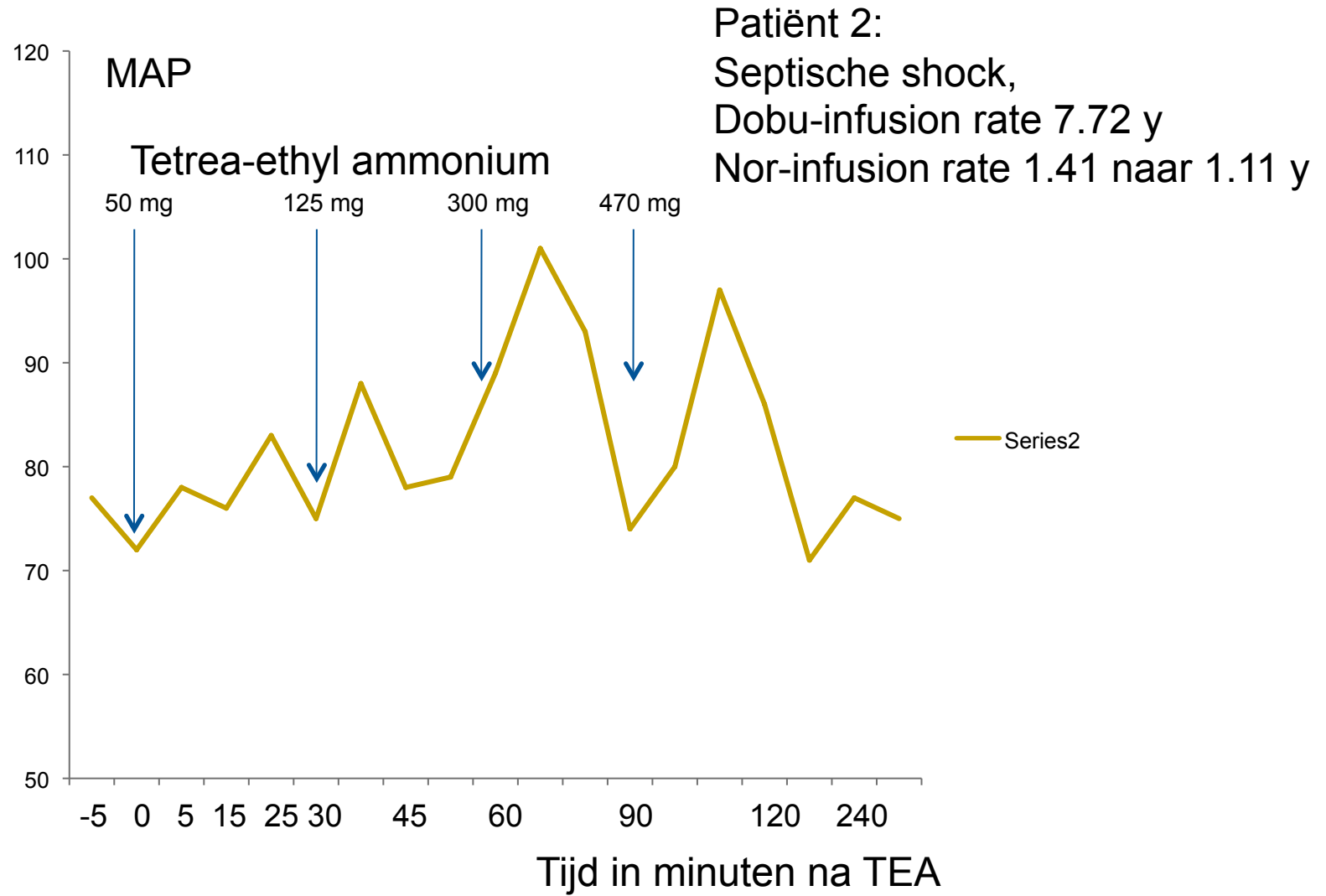
Randomized, double-blind, placebo-controlled crossover study in 10 patients with septic shock

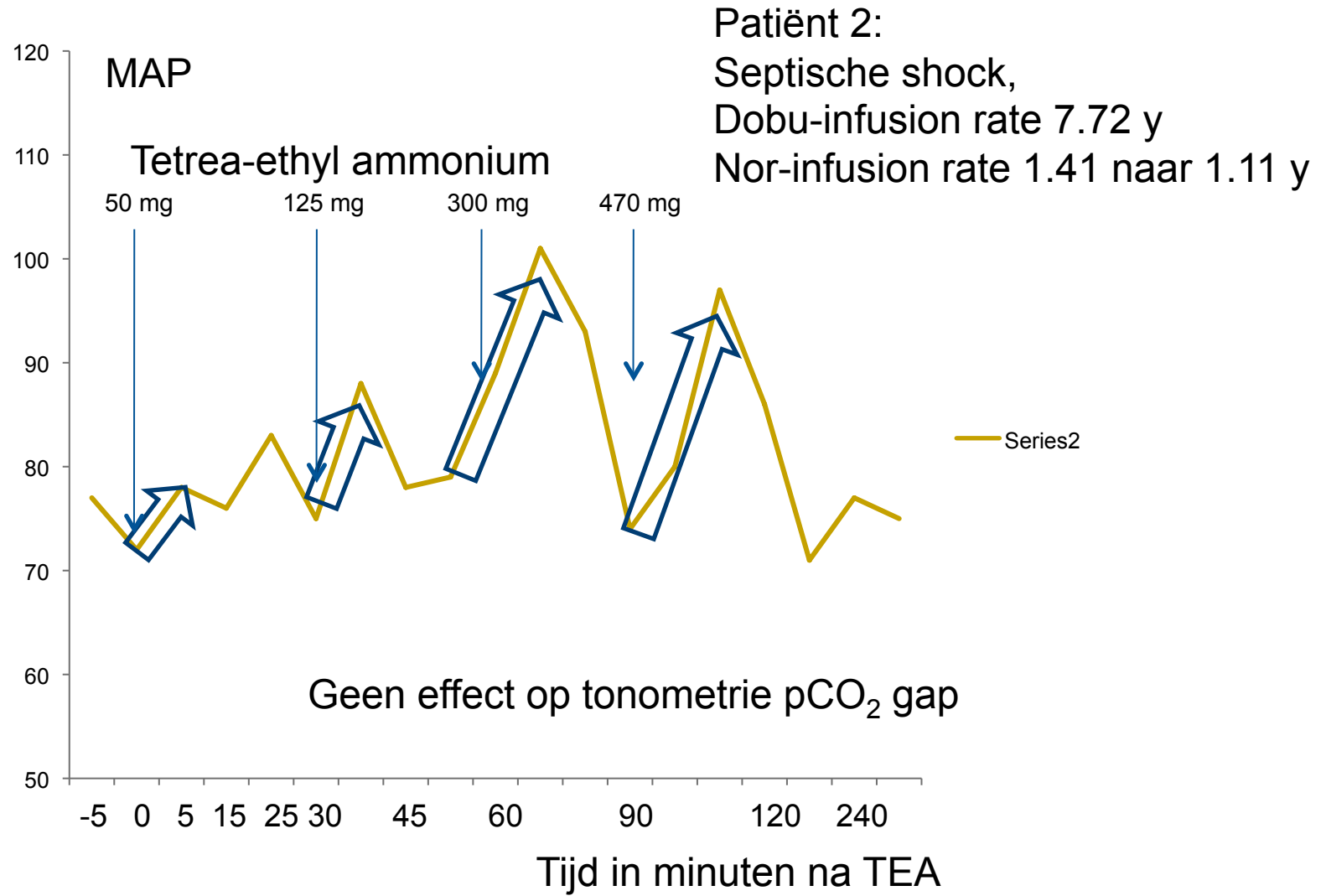

TEA bij de septische patiënt

Patiënt 1:
 Septische shock,
 Dobu-infusion rate 0 y
 Nor-infusion rate 0.58 y

Effect van sluiten kaliumkanaal?

Of vullings-effect?

Kaliumkanaalblokkade

“down the drain?”

Conclusies

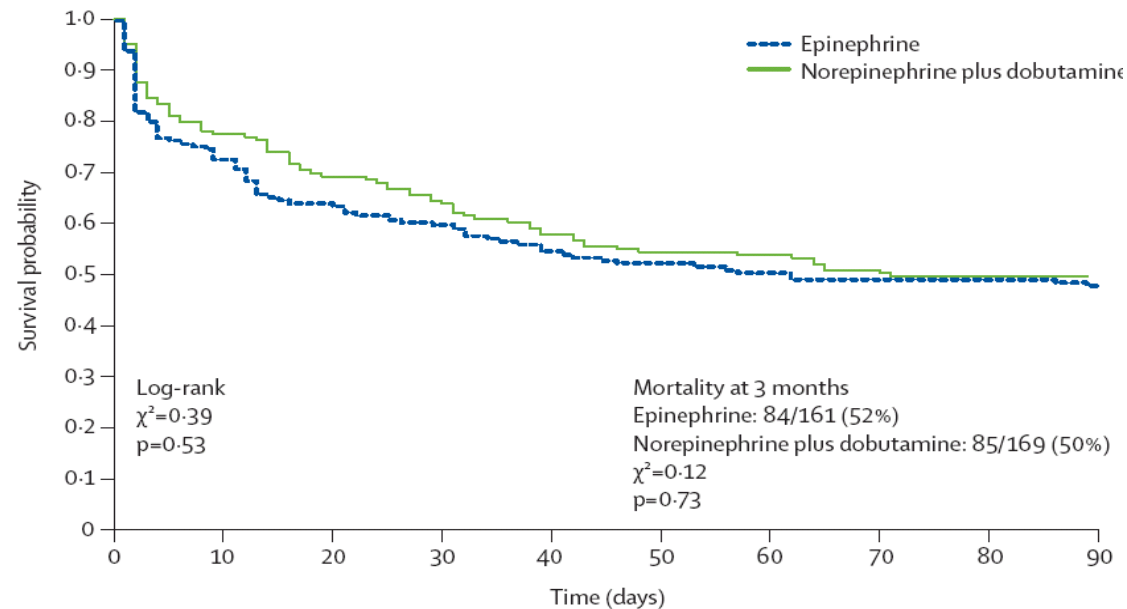
- Sepsis is
  - Cardiogene shock
  - Hypovolemische shock
  - Vasodilatatoire shock
- Belangrijkste mechanismen van vasodilatatie
  - iNOS activatie en NO-productie
  - Tekort aan vasopressine
  - K-kanaalactivatie

En de oude bekenden adrenaline en dopamine dan?

Lancet 2007; 370: 676-84

Norepinephrine plus dobutamine versus epinephrine alone for management of septic shock: a randomised trial

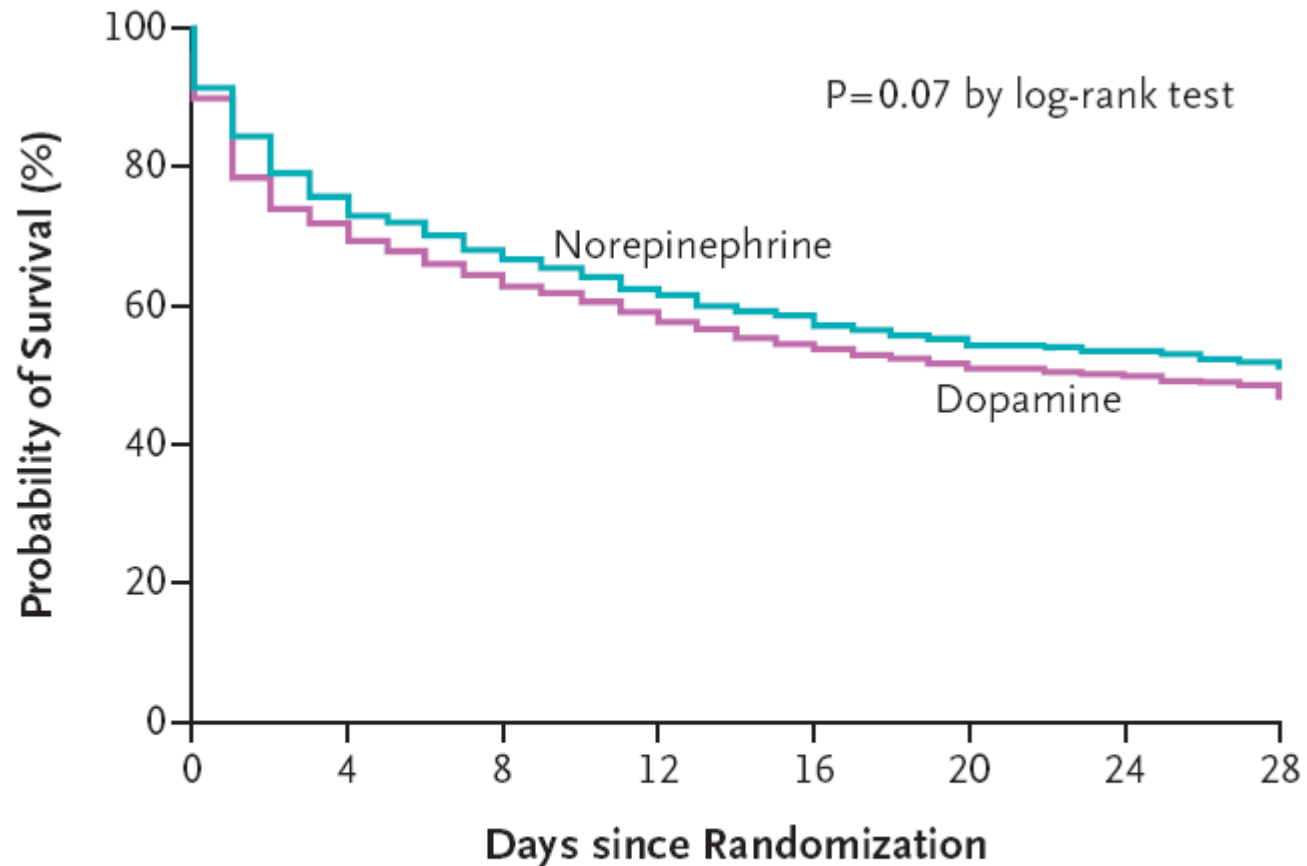
Djillali Annane, Philippe Vignon, Alain Renault, Pierre-Edouard Bollaert, Claire Charpentier, Claude Martin, Gilles Troché, Jean-Damien Ricard, Gérard Nitenberg, Laurent Papazian, Elie Azoulay, Eric Bellissant, for the CATS Study Group*

Number at risk		0	10	20	30	40	50	60	70	80	90
Epinephrine	161	117	102	96	88	84	81	79	79	74	
Norepinephrine plus dobutamine	169	131	117	108	98	92	91	85	84	84	

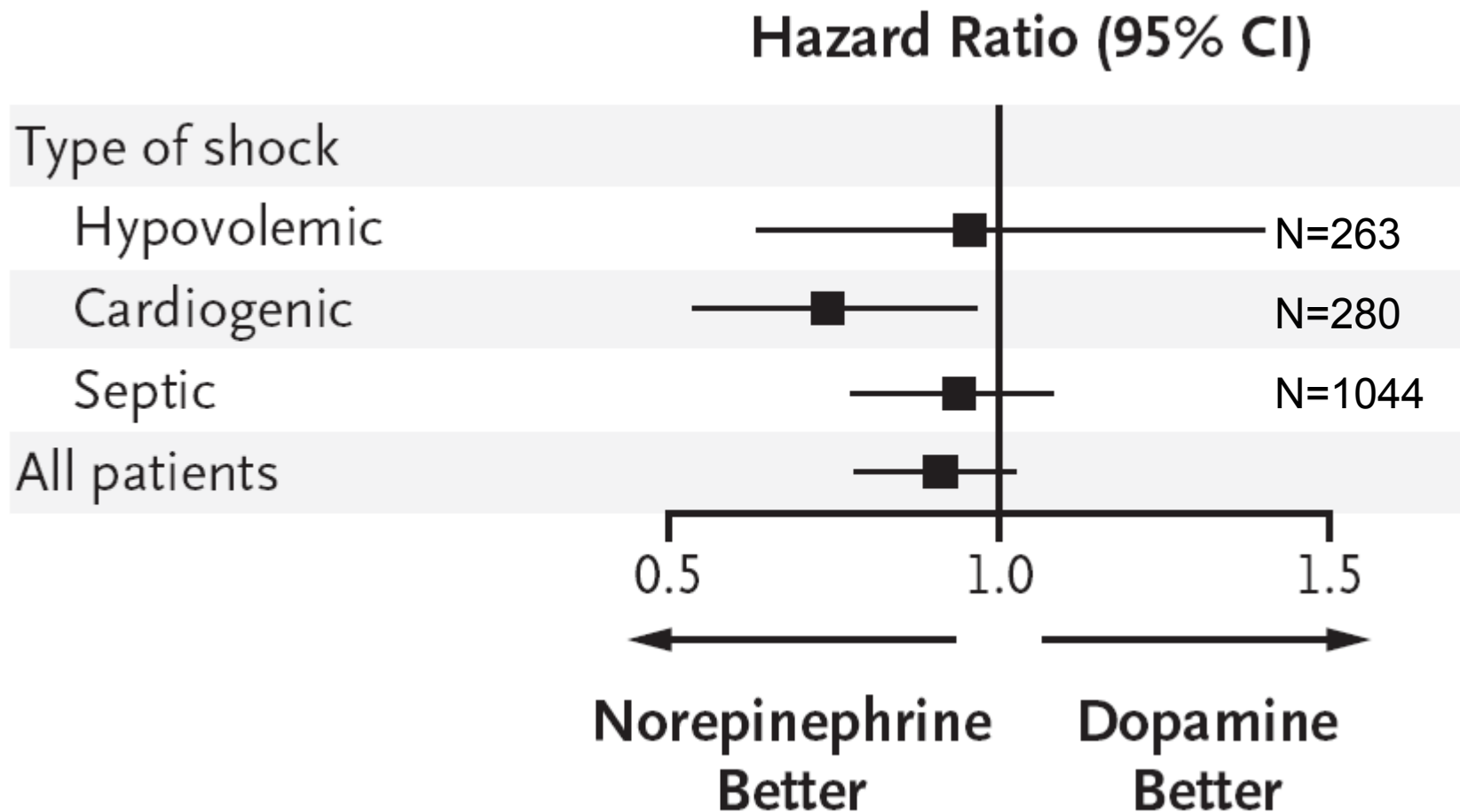

Comparison of Dopamine and Norepinephrine
in the Treatment of Shock

No. at Risk

Norepinephrine	821	617	553	504	467	432	412	394
Dopamine	858	611	546	494	452	426	407	386

Conclusies, behandeling

- Noradrenaline nog eerste keus bij vasodilatoire shock
- Adrenaline zou goede tweede keus zijn (?)
- Dopamine: wel nadelen, geen voordelen
- Rol van vasopressine? Interactie met steroïden?
- Selectieve iNOS remming of K-kanaal blokkade mogelijk een toekomstige optie

Dank voor uw aandacht

